[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 154: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 716

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2024 ਦਾ 2161-2162)

23 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀਜੇਆਈ., ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, *ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 (ਪੋਕਸੋ) ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੀ ਹੈ; ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰੀਵ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ; ਕੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ, ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ; ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਅਸਲ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ: ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ; ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ; ਕੀ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 -ਐਸ.15-ਸਕੋਪ - ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਖਣਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ, ਜੇਕਰ ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਹਾਂ- ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ, ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਬਜੇ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨਿਯਮਤ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। (ਭੌਤਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ) -5.15 ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦਿਸ਼ਟ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੱਕ ਅਨਿਯਮਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਆਦਿ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਆਦਿ ਦੇ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਣ-ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਐਸ.15 ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਐਸ.15(2) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਸ.15(3) ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਤਿੰਨ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ—ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 73, 76, 86, 114, 118, 222]

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000-5.67ਬੀ-ਸਕੋਪ:

ਸਥਿਤ: ਐਸ.67ਬੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ - ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਚਨਾ, ਕਬਜ਼ਾ,

ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮਰ ਦੇ ਔਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਲੀਲ/ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 151, 153, 222]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15- "ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ" -ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮ/ਅਪਰਾਧ-'ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ'; 'ਮੇਨਸ ਰੀਆ'-ਜੇ ਐਸ.15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਨੰ ਐਸ. 15 ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ - ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ, (ਮਾਮਲੇ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ), ਸ਼ਾਇਦ. [ਪੈਰਾ 81, 86]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮਜ਼ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ- ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ- ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15- "ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ" ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਜਦੋਂ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਅਸਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ:

ਸਥਿਤ: ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਸਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰਣ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਸ.15 ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ [86 ਲਈ]

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਰੀਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮਸ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਚਿਲਡਰਨ ਫਰਾਮ ਸੈਕਸੁਅਲ ਓਫੈਂਸ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15 - ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ "ਕਬਜ਼ਾ" ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-"ਐਕਟਸ-ਰੀਅਸ":

ਸਥਿਤ: ਇਨਚੋਏਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਭੌਤਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੰਡਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਵੀ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦਾ ਅਟੱਲ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਬਜੇ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਜਾਂ ਠੋਸ "ਸਟੋਰੇਜ਼" ਜਾਂ "ਕਬਜੇ" ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਕਟਸ-ਰੀਅਸ. [ਪਾਰਾ 114, 117, 118, 122]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15(1), (2), (3)- 'ਮੇਨਸ ਰੀਆ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ - ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ:

ਸਥਿਤ: ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਨਸ ਰੀਅ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਨਸ ਰੀਅ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਡਿਸਪਲੇ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ - ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਰਦਾਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ - ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਿਖਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [95 ਲਈ]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15-ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019-ਕਬਜ਼ਾ' ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਐਸ.15 ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਸ਼ਬਦ "ਕਬਜ਼ਾ" ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ-ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 112]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15-'ਸਟੋਰੇਜ'; ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ 'ਕਬਜ਼ਾ' - ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, 'ਸਟੋਰੇਜ' ਅਤੇ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਨਾ ਰਹਿਣਾ:

ਸਥਿਤ: ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਕੀ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਭਾਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਕਤ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ 'ਕੋਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। [ਪਰਾ 124]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਐਸ.15-ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000-ਐਸ.67ਬੀ-ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019- ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000- ਐਸਐਸ.67, 67ਏ, 67ਬੀ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008-ਸੋਧ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000-ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008-ਐਸਐਸ.67, 67ਏ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਐਸ.67ਬੀ- ਉਦੇਸ਼ਵਾਦੀ ਵਿਆਖਿਆ:

ਸਥਿਤ: ਧਾਰਾ 67 ਅਤੇ 67ਏ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 678 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 678 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਐਕਟ/678 ਦੇ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ। ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਕਬਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ - ਐਸਐਸ.67, 67ਏ, ਐਸ.678 ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਈਬਰ-ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸ਼ਲੀਲ/ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੰਗ ਨਿਰਮਾਣ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। [ਪੈਰਾ 150, 153)

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 - ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019-ਐਸਐਸ.15, 2(1)(ਡੀ), 2(1)(ਡੀਏ) - "ਬੱਚਾ"; "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" - ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" ਮਾਪਦੰਡ "ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" ਮਾਪਦੰਡ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਮਨ ਦਾ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਬੱਚੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀਓਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15- ਅਜਿਹੀ ਤਸੱਲੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਾਏ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ (ਐਫਐਸਐਲ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ- ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 131, 222]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019 ਐਸਐਸ.15, 2(1)(ਡੀਏ), 2(1)(ਡੀ) - "ਪਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ

ਬੱਚਾ" - ਐਸ.2(1)(ਡੀਏ) - ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1) (ਡੀਏ) ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ PSOOC ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਈ ਜੀਵੰਤ ਸੀ - ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ 10 ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ "ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀ), ਫਿਰ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ, "ਪਰ ਇੱਕ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ (ਐਸਈਡੀਏ2) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ (1) ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ' ਜੋ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 139-143]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸਐਸ.2(1) (ਡੀ), 2(1)(ਡੀਏ)- ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019- "ਬੱਚਾ"; "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" - ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ 'ਬੱਚਾ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਨ "ਪਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ":

ਸਥਿਤ: ਐਸ.2(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਬੱਚਾ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਪੋਕਸੋ - ਐਫਯੂ15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਸੀ. ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਵਾਲ ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ- "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਨੂੰ 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਡਿਪਿਊਸ਼ਨ' ਹੈ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ" ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ" ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਇਹ ਤਣਾਅ ਦੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ "ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ" - ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਪਦੰਡ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 126-130]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.30-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ, ਖੰਡਨਯੋਗ:
ਸਥਿਤ: ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ - ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ, ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ - ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਹੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 156, 222]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 -ਐਸ.30-ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ, ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ:

ਸਥਿਤ: ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਚਨਚੇਤ ਅਪਰਾਧ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ - ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ। ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਣਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ 'ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ' ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 166, 171, 172, 174]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 -ਐਸ.15(1), (2), (3) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ - ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

ਸਥਿਤ: ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੁਢਲੇ ਤੱਥ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੱਥ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਸੈੱਟਅੱਪ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੱਥ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੀ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਕਟ(ਆਂ) ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਰਾ 222]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-5.30-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973.482 - ਅਨੁਮਾਨ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 30, ਜੇਕਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵੀਡੀਓ - ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਯੂ/ਐਸਐਸ.14(1) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ 67ਬੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਯੂ/ਐਸ.14(1) ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਯੂ/ਐਸ.15(1) ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਮਾਮੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2016 ਅਤੇ 2019 ਤੋਂ ਉਕਤ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 185, 193, 201, 203, 221, 261]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973.482 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਜਾਇਜ਼-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012-ਐਸ.15-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲ-ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ-5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ:

ਸਥਿਤ: ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਭੰਡਾਰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੰਡ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਆਮ ਸੂਝਵਾਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭੁਲੇਖਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਾਲਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਭੰਡਾਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਾ ਸਹੀ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੱਚਾ-ਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੈਧ ਬਚਾਅ ਲਈ ਚਾਰ-ਪੜਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੈਕਗ੍ਰਾਉਂਡ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ. ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 212, 214, 217]

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਅ - ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 - ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ:

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਥਿਤ: "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਸਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ - ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਚਾਈਲਡ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ) ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪੋਕਸੋ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉਮਰ-ਸਮੱਗਰੀ ਲਿੰਗਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਇਲਾਜ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਲਈ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹ, ਉਪਚਾਰਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਰੀਵ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਸੀਬੀਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੋਧਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਚਲਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋਖਿਮ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ (PSB) ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਕੂਲ, ਸਿੱਖਿਅਕ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੋਕਸੋ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਅਤੇ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ - ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੀ ਲਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਵਹਾਰਕ ਲੋੜਾਂ- ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15(1) ਨੂੰ ਸੋਧਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ। [ਪਾਰਾ 227-229, 248, 260]

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 -ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000- ਐਸਐਸ.2(ਡਬਲਯੂ), 79 ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ, 2020 - "ਵਿਚੋਲੇ" ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ:

ਸਥਿਤ: ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਡਬਲਯੂ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਵਿਚੋਲੇ" ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ; ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 2020 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ - ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਖਦਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਮਿਸਿੰਗ ਐਂਡ ਐਕਸਪਲੋਇਟਿਡ ਚਿਲਡਰਨ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਪੋਕਸੋ-9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ-9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਜਾਂ ਛੋਟ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ/ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਰਾਂ, ਚਿਲਡਰਨ ਹੋਮ, ਸ਼ੈਲਟਰ ਹੋਮ, ਹੋਸਟਲ, ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਆਦਿ ਲਈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਪੀਐਸਓਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ) ਪੋਕਸੋ ਦੇ 19, 20 ਅਤੇ 21 ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਪੋਕਸੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ-9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਅਜਿਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। (ਪਾਰਾ 254-256, 258-260)

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਐਕਟ, 2012ਐਸ.2(ਡੀਏ) "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ"; 'ਕਬਜ਼ਾ', 'ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ'; 'ਤੁਰੰਤ ਨਿਯੰਤਰਣ' ਯੂ/ਐਸ.15-ਸੰਕਲਪ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ ਬਨਾਮ ਅਬਾਨੀਧਰ ਰਾਏ ਏਆਈਆਰ (1965) ਐਸਸੀ 585; ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. [1979] 2 ਐਸਸੀਆਰ 641: (1979) 2 ਐਸਸੀਸੀ 409 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਥਾਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2017] 13 ਐਸਸੀਆਰ 821 : (2017) ਆਈਐਨਐਸਸੀ 1030; ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸਤੀਸ਼ [2021] 10 ਐਸਸੀਆਰ 955: (2021) ਆਈਐਨਐਸਸੀ 762; ਈਰਾ ਦੁਆਰਾ ਡਾ. ਮੰਜੁਲਾ ਕ੍ਰਿਪੇਨਡੋਰਫ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. [2017] 7 ਐਸਸੀਆਰ 924: (2017) ਆਈਐਨਐਸਸੀ 658; ਨਵਾਬੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ [2022] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1083 : (2022) ਆਈਐਨਐਸਸੀ 162; ਸ਼ਰਤ ਬਾਬੂ ਦਿਗੁਮਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ [2016] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1015: (2017) 2 ਐਸਸੀਸੀ 18; ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਹਰਸ਼ ਗੁਪਤਾ (1998) 8 ਐਸਸੀਸੀ 630; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਥ ਖੰਨਾ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ [2004] 2 ਐਸਸੀਆਰ 434: (2004) 9 ਐਸਸੀਸੀ 686; ਆਰ. ਕਲਿਆਣੀ ਬਨਾਮ ਜਨਕ ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [2008] 14 ਐਸਸੀਆਰ 1249: (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 516; ਰਾਠਿਸ ਬਾਬੂ ਉਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. [2022] 4 ਐਸਸੀਆਰ 989: (2022) ਆਈਐਨਐਸਸੀ 480; ਆਰ.ਪੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (1960) ਐਸਸੀ 866; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ (1992) ਏਆਈਆਰ ਐਸਸੀ 604; ਯੇ. ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2001] ਸਪਲਾਈ. 2 ਐਸਸੀਆਰ 140 :(2001) 7 ਐਸਸੀਸੀ 659; ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪਾਟ ਐਕਸਚੇਂਜ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਕੋਹਲੀ, ਡੁਨਰ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ [2021] ਲਈ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ [2021] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1024: (2022) 11 ਐਸਸੀਸੀ 761; ਐਮ. ਸਿੱਦੀਕ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ (2020) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਨਰਾਓ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2013] 6 ਐਸਸੀਆਰ 949: (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 546; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਾਰੋਤੀ [2022] 8 ਐਸਸੀਆਰ 821: (2023) 4 ਐਸਸੀਸੀ 298 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਨਾਭਾਈ ਖਲਪਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ [1994] 2 ਐਸਸੀਆਰ 348 : (1994) ਪੂਰਕ (2) ਐਸਸੀਸੀ 143; ਦੇਵਚੰਦ ਕਲਿਆਣ ਟੰਡੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1996] ਸਪਲਾਈ. 4 ਐਸਸੀਆਰ 382:

(1996) 6 ਐਸਸੀਸੀ 255; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ [1999] 3 ਐਸਸੀਆਰ 977: (1999) 6 ਐਸਸੀਸੀ 172; ਸੀਮਾ ਸਿਲਕ ਸਾੜੀਆਂ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ [2008] 8 ਐਸਸੀਆਰ 201: (2008) 5 ਐਸਸੀਸੀ 580; ਨੂਰ ਆਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2008] 10 ਐਸਸੀਆਰ 379: (2008) 16 ਐਸਸੀਸੀ 417; ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2011] 2 ਐਸਸੀਆਰ 642: (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 653; ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2015] 12 ਐਸਸੀਆਰ 969: (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 554- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨੂਪੁਰ ਘਾਟਗੇ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2020 ਦਾ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ ਨੰਬਰ 52596); ਪੀ.ਜੀ. ਸੈਮ ਇਨਫੈਂਟ ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (2021) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 2241 ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ; ਅਜਿਨ ਸੁਰੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2022) ਕੇਈਆਰ 7207; ਮੈਨੂਅਲ ਬੈਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (2022) ਕੇਈਆਰ 9730; ਲਕਸ਼ਯ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2022 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 479); ਸ਼ਾਂਤੀਸ਼ਲਾਲ ਟੀ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (2024) ਕੇਈਆਰ 35968; ਆਕਾਸ਼ ਵਿਜੇ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (2024) ਕੇਈਆਰ 42626; ਅਖਿਲ ਜੌਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (2024) ਕੇਈਆਰ 53767; ਇਨਯਾਥੁੱਲਾ ਐਨ (1) ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2024) (ਬੀ) 26513; ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਐਨ (2) ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2024) (ਬੀ) 28204 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੂਐਸ ਬਨਾਮ ਟਕਰ 150 ਐਫ. ਪੂਰਕ 2ਡੀ 1263 (ਡੀ. ਓਤਾਹ. 2001); ਯੂਐਸ ਬਨਾਮ ਰੋਮ 455 ਐਫ. 3ਡੀ. 990 (9ਵੀਂ ਸਰ., 2006); ਰੇਜੀਨਾ ਬਨਾਮ ਮਾਈਕਲ ਲੈਂਡ (1997) ਈ.ਡਬਲਯੂ.ਸੀ.ਏ ਕ੍ਰਿਮ ਜੇ1010-15; ਜੌਨ ਲੀਡਬੇਟਰ ਬਨਾਮ ਹਰ ਮੈਜੇਸਟੀਜ਼ ਐਡਵੋਕੇਟ (2020) ਐਚ.ਸੀ.ਜੇ.ਏ.ਸੀ 51; ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਾਟਜ਼ 178 ਐਫ.3ਰਡ 368 (5ਵਾਂ ਸੀਆਈਆਰ. 1999); ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਬਨਾਮ ਰਾਬਰਟ (829 ਏ.2ਡੀ. 127) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੀਰੀਅਡੀਕਲਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2007 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 50ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ; ਈਵਾ ਜੇ. ਕਲੇਨ, ਹੀਥਰ ਜੇ ਡੇਵਿਸ, ਮੌਲੀ ਏ. ਹਿਕਸ ਐਟ. ਅਲ., ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ: ਦ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ-ਸਿਸਟਮ ਰਿਸਪਾਂਸ, 8 (ਪੈਨ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2007) ਫਿਲਡਰਸ, 2007; ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ (ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2003); ਬਰਗੇਸ, ਐਨ ਡਬਲਯੂ. ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ. ਹਾਰਟਮੈਨ, ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ, 7 ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅੰਨਾਲਸ, 248 (1987) ਗੈਲ, ਚਾਈਲਡ ਵਿਕਟਿਮਜ਼ ਐਂਡ ਰੀਸਟੋਰਟਿਵ ਜਸਟਿਸ - ਏ ਮੈਂਡਫੋਰਡ, 101 ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਜੋਨਾਹ ਆਰ. ਰਿਮਰ, ਚਾਈਲਡ ਸੈਕਸੁਅਲ ਐਕਸਪਲੋਇਟੇਸ਼ਨ, (ਆਕਸਫੋਰਡ ਰਿਸਰਚ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਕ੍ਰਿਮਿਨੋਲੋਜੀ, 2024); (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2016);

ਸ਼ੋਸ਼ਣ, 66(4) ਰਵੀਜ਼ਨ ਜ਼ੈ ਕਰੀਮ। ਕ੍ਰਿਮਿਨੋਲ। 291 (2015); ਕੈਥਰੀਨ ਸੀ. ਸੀਗਫ੍ਰਾਈਡ ਸਪੈਲਰ ਅਤੇ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸੋਲਡੀਨੋ। ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ: ਥਾਮਸ ਜੇ. ਹੋਲਟ ਅਤੇ ਐਡਮ ਐਮ. ਬੋਸਲਰ (ਐਡਜ਼.) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ; ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਂਡ ਸਾਈਬਰ ਡਿਵੀਏਂਸ ਦੀ ਪਾਲਗ੍ਰੇਵ ਹੈਂਡਬੁੱਕ, (ਪਾਲਗ੍ਰੇਵ ਮੈਕਮਿਲੀਅਨ, ਚੈਮ, 2020); ਵੈਨ ਆਈ. ਰਿਕਰਟ ਅਤੇ ਓਵੇਨ ਰਿਆਨ, ਕੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ, 40 ਜੇ. ਅਡੋਲੇਸਕ। ਹੈਲਥ 104 (2007); ਡਾ. ਐਥਲ ਕਵੇਲ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁੱਦੇ, ਐਮ.ਸੀ. ਕੈਲਡਰ (ਐਡ.), ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ (ਰਸਲ ਹਾਊਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, ਲਾਈਮ ਰੇਗਿਸ, ਯੂਕੇ, 2007); ਮੈਥਿਊ ਐਲ ਲੈਂਗ. ਲਾਰੈਂਸ ਏ. ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਏ ਮੈਕਮੈਨਸ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ: ਸੰਪਰਕ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਪਰਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਲਨਾ, 25(4) ਸੈਕਸ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, 370 (2013); ਡਾ. ਐਥਲ ਕਵੇਲ ਐਟ. ਅਲ., ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਅਤੇ ਔਫਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, 17(6) ਕੁਰਰ. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ 1 (2019); ਮੇਲਿਸਾ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਦ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰੂਸੇਡ ਐਂਡ ਇਟਸ ਨੈੱਟ-ਵਾਈਡਿੰਗ ਇਫੈਕਟ, 33 ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ ਐਲ. ਆਰ.ਈ.ਵੀ. 1694 (2012); ਐਸਪੋਸਿਟੋ ਅਤੇ ਲੈਸਲੀ ਸੀ., ਇੰਟਰਨੈਟ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ: ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ, 30 ਕੈਸਿਉ ਬੀ.ਈ.ਐਫ. ਜੇ. ਇੰਨਟੈਲ ਐਲ. 5 (1998); ਜੇਸਨ ਐਸ. ਕੈਰੋਲ ਐਟ ਅਲ., ਜਨਰੇਸ਼ਨ XXX, ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ, 23 ਜੇ. ਕਿਸ਼ੋਰ ਰੈਸ. 6 (2008): ਕਲੇਰ ਮੈਕਗਲਿਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਹੈਨਾਹ ਬੋਅਸ, ਅਤਿਅੰਤ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਰੱਖਣ: ਪੁਲਿਸਿੰਗ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ, 83(6) ਜੇ. ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.ਐਮ. ਕਾਨੂੰਨ., 473 (2019); ਡਾ. ਏਥਲ ਕਵੇਲ, ਲਾਰਸ ਲੂਫ ਅਤੇ ਟਿੰਕ ਪਾਮਰ, ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਔਨਲਾਈਨ, 64 (ਈਸੀਪੇਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, 2008); ਮਾਈਕਲ ਸੀ. ਸੇਟੋ, ਕੈਲੀ ਰੋਸ਼ੇ, ਨਿਕੋਲ ਸੀ ਰੈਂਡਰਿਗਜ਼ ਆਦਿ। ਅਲ. ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ: ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਸਮੀਖਿਆ, 33 ਜੇ. ਚਾਈਲਡ ਸੈਕਸ। ਏਬੀਯੂਐਸ. 22 (2024); ਪਾਲ ਜੀ. ਕੈਸਲ, ਜੇਮਜ਼ ਮਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਜੇਰੇਮੀ ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਚਨਸਨ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਈ ਕੇਸ, 82 ਜੀ.ਈ.ਓ. ਧੋਵੋ। ਐਲ. ਰਿਵ. 61 (2013); ਪੈਡਮਿਨਿਨ ਲਾਇਰ ਅਤੇ ਪੀਟਰ ਐਗਲਟਨ, ਸੈਕਸ ਐਜ਼ੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲ - ਇੱਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ, 74(1) ਹੈਲਥ ਐਜ਼ੂਕੇਸ਼ਨ। ਜੇ 3 (2015); ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਕੈਟੇਲਾਈਜ਼ਿੰਗ ਚੇਂਜ ਇਨ ਝਾਰਖੰਡ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਉਡਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ: ਕੋਰਟਨੀ ਲੋਲਰ, ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਰੀਸਟਿਚਿਊਸ਼ਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ, 103 ਜੇ. ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.ਐਮ. ਐੱਲ. ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਮਿਨੋਲੋਜੀ 343 (2013); ਜਗਦੀਸ਼ ਖੂਬਚੰਦਾਨੀ, ਜੈਫਰੀ ਕਲਾਰਕ ਅਤੇ ਰਮਨ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਲਈ ਲਿੰਗਕਤਾ ਸਿੱਖਿਆ, 3(3) ਜੇ. ਫੈਮਿਲੀ ਮੈਡ। ਪ੍ਰਾਈਮ। ਦੇਖਭਾਲ। 175 (2014) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012; ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019; ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000; ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008; ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ, 2020.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 15; ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ; ਪੋਕਸੋ; ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ; ਬੱਚਾ; ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ; ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ: ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ; ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ: ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ; ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸ਼ਲੀਲ/ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ; ਔਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ; ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧ; ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀਡੀਓ; ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ; ਕੁਸ਼ਿੰਗ; ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ: ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ; ਅਟੱਲ ਕਬਜ਼ਾ; ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ; "ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ"; ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਭੁੱਲ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ: ਪ੍ਰਸਾਰ; ਡਿਸਪਲੇ ਜਾਂ ਵੰਡ; ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ; ਹਾਸ਼ੀਏ ਦਾ ਨੋਟ; ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼; ਅਚਨਚੇਤ ਅਪਰਾਧ; ਪੁਰਸ਼-ਖੇਤਰ: ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼-ਖੇਤਰ; ਲੋੜ ਪੁਰਸ਼-ਖੇਤਰ; ਇਰਾਦਾ; ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ; ਉਦੇਸ਼ਵਾਦੀ ਵਿਆਖਿਆ; "ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" ਮਾਪਦੰਡ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ; ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਅ: ਢੁੱਕਵੀਂ ਮਿਹਨਤ; ਵਿਚੋਲੇ; "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ)।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2161-2162
2024 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਓਪੀ ਨੰਬਰ 37 ਅਤੇ 2024 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਐਮਪੀ ਨੰਬਰ 79 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 11.01.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਐੱਚ.ਐੱਸ. ਫੂਲਕਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ, ਭੁਵਨ ਰਿਭੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਚਨਾ ਤਿਆਗੀ, ਸਕਸ਼ਮ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਰੁਣਾ ਪੰਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਨਵੀ ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐੱਸ. ਕੌਂਜਲੇ, ਅਮੋਲ ਨਿਰਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸੂਰਯਵੰਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਾਂਡੇ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਮੈਸਰਜ਼। ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਫਤਰ, ਅਭੈਦ ਪਾਰਿਖ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਤਯਾਨੀ ਆਨੰਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਮਿਆ ਕਪੂਰ, ਆਯੂਸ਼ ਸ਼ਿਵਮ, ਡੀ. ਕੁਮਨਨ, ਸ਼ੇਖ ਐੱਫ. ਕਾਲੀਆ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ.ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.

ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਸੂਚਕਾਂਕ*

ਏ. ਤੱਥ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ..... 4

ਬੀ. ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ 10

ਸੀ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ.. 16

i. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ..... 16

ii. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ
(ਐਨਸੀਪੀਸੀਆਰ) ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ... 18

iii. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੰ. 1/ਇਕੱਲਾ ਦੋਸ਼ੀ 20

iv. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 2 ਅਤੇ 3/ਰਾਜ.. 22

ਡੀ. ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦੇ... 24

ਈ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 25

i ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਉਪਬੰਧ.. 25

ਏ. ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਕੀਮ 25

ਬੀ. ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ... 38

ii. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਘੇਰਾ 40

ਏ. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ.. 40

ਬੀ. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧ.. 55

i. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਨਾ- ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਅਤੇ
'ਮੈਨਸ ਰੀਆ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ..... 60

ii. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, 'ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ
ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਯੰਤਰਣ.. 78

ਸੀ. ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ..... 86

ਡੀ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਘੇਰਾ..... 95

ਐਡ. ਨੋਟ: ਮੂਲ ਨਿਰਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਨਾਬੰਦੀ

ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ..... 108
ਏ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ..... 110
ਬੀ. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ 126
ਸੀ. ਕੀ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 130
iv. ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ?..... 141
ਏ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਰਥਾਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ..... 147
4. ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ..... 161
ਐਫ. ਕੁਝ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸੁਝਾਅ 167
i ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰਭਾਵ..... 167
ii. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 19 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ..... 180
ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ..... 195
ਜੀ. ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼..... 198

1. ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕੈਪਸ਼ਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸਮਾਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2024 ਦੀ 2024 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਾਰਐਲ. ਓ.ਪੀ.) ਨੰ. 37 ("ਇੰਪੱਗਡ ਆਰਡਰ") ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.01.2024 ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 1 (ਦੋਸ਼ੀ) ਇੱਥੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, "ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.") ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 60 ਆਈਟੀ ਐਕਟ, 60ਬੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 19.09.2023 ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਕਟ") ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਪੋਕਸੋ") 2020 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 03 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਪੀ.ਐਸ. ਅੰਬਤੂਰ, ਚੇਨਈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, 2023 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 170 ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

3. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਇੱਥੇ, 'ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ' ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਬਾਲ ਤਸਕਰੀ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਇੱਕ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਐਨਜੀਓਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਆਲ-ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਬਤੂਰ, ਚੇਨਈ ਹਨ।

ਏ. ਤੱਥ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ

4. 29.01.2020 ਨੂੰ, ਆਲ-ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਬਟੂਰ, ਚੇਨਈ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਯਾਨੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਇੱਥੇ, ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ) ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨਸੀਆਰਬੀ) ਦੀ ਸਾਈਬਰ ਟਿਪਲਾਈਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਇੱਥੇ 1 ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਖਪਤਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਹੈ।

5. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਇੱਥੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 29.01.2020 ਨੂੰ ਆਲ-ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਬਤੂਰ, ਚੇਨਈ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਖੇ 2020 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 03 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ(ਐਸ) 67ਬੀ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ 14(1) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਅੱਜ 29.01.2020 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਵਜੇ, ਮੈਂ, ਡਬਲਯੂ 28 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸਾਰੇ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਨੂੰ 28.01.2020 ਮਿਤੀ 28.01.2020 ਨੂੰ ਤਿਰੂਮਤੀ ਐਸ. ਪ੍ਰੀਵੈਂਟ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੇਗਾਲੀਨਾ ਦੇ ਚਿਲਡਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੈਂਟ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੇਗਲੀਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਰਸੀ ਨੰਬਰ 03/ਏਡੀਸੀ ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਵੈਸਟ/ਕੈਂਪ/2020 ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਚੇਨਈ, ਪੱਛਮੀ ਜ਼ੋਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ 4 ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਹਵਾਲਾ: 1. ਡੀਓ ਪੱਤਰ ਨੰ 05/ਏਡੀਜੀਪੀ-ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ/2020
2. ਸੀ. ਨੰ.30/ਸੀਓਪੀ/ਸੀਓ/2020

3. ਆਰ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 228 VIII/ਡੀਸੀ ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਜਨਰਲ/2020 (ਸੀਟੀਆਰ ਨੰਬਰ 49303278)

4. ਆਰਸੀ ਨੰਬਰ 68/ਜਪੁ-ii/ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ/2020

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਟੀ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 49303278 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੈਰਿਸ ਵਾਸੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨੰਬਰ 2, ਪਹਿਲੀ ਮੇਨ ਰੋਡ, ਵੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਗਰ, ਕਾਲੀਕੁੱਪਮ, ਅੰਬਤੂਰ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ 99406 87836, ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ, ਲਾਪਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਈਟ ਆਈਡੀ-ਕਲੀ/ਪੁਰਾਣਾ/ਸੀਐਚਐਮ ਆਈਡੀ-ਸੀਐਚਐਮ307 ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ 'ਗੋਪਾਲਸਾਮੀ, ਨੰਬਰ 2, ਗੰਗਈ ਅੰਮਾਨ ਕੋਵਿਲ ਤੀਸਰਾ ਮੇਨ ਰੋਡ, ਕਲੀਤਕੁਟੂਰ ਖੇਤਰ, ਸਾਬਕਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ' ਗੋਪਾਲਸਾਮੀ ਪਤੇ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਚੰਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੁਰਮ ਨੰਬਰ 03/2020 ਯੂ/ਐਸ 67ਬੀ ਆਈਟੀ ਏਸੀਟੀ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 14(1) ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ 2012 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਐਫਆਈਆਰ ਸਬੰਧਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਡੀ. ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

13. ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ(ਅਪਰਾਧਾਂ) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

6. ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਦਾ ਸੀ।

7. ਮਿਤੀ 22.08.2020 ਦੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਔਰਤ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਡਾਊਨਲੋਡ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ

ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ	:	ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਹਾਲੀ ਨੀਤੀ ਮੰਦਰਮ, (ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਮਹਿਲਾ ਕੋਰਟ) ਤਿਰੂਵੱਲੁਰ
ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਸ.	:	ਅੰਬਟੂਰ ਏਡਬਲਯੂਪੀਐਸ ਦਾ 03/2020
ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ.	:	ਸੀਐਫ/52/2020
ਕੇਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ	:	02/28/2020
ਰਾਹੀਂ ਕੇਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ	:	ਡਬਲਯੂਐਚਸੀ 43450, ਟੀਐਮਟੀ ਪੂਰਨਿਮਾ
ਸਿਗਨਲ ਸਥਿਤੀ	:	ਕੁਨੈਕਟ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ
ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 14(1)	:	67(ਬੀ) ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ 2012 ਦਾ
ਟੂਲ ਵਰਤੇ ਗਏ	:	ਯੂਐਫਈਡੀ 4 ਪੀਸੀ.
ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਿਤੀ	:	08/22/2020
ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ	:	ਏ. ਵਿਸਾਲਕਸ਼ੀ, ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ., ਪੀ.ਜੀ.ਡੀ.ਸੀ.ਏ
ਪਰੀਖਿਅਕ	:	ਐਸ.ਹੇਮਲਤਾ, ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. (ਐਫਐਸ), ਐਸ.ਐਸਸੀ., (ਸੀਐਸ)

ਡਿਵਾਈਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ

ਇੱਕ (1) ਸੀਲਬੰਦ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਕਤਾਰਬੱਧ ਪੇਪਰ ਪਾਰਸਲ, "PI ਨੰ. 5/2020. ਕਰੋੜੀ ਨੰ. 3/2020, ਅੰਬਤੂਰ ਏਡਬਲਯੂਪੀਐਸ..." ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਆਈਟਮ ਹੈ:

ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਈਟਮ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਈਟਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ	ਪੈਕੇਜਿੰਗ/ਲੇਬਲਿੰਗ ਵੇਰਵੇ

1.	ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਿਮ 1 ਮੈਮੋਰੀ ਕਾਰਡ ਬੈਟਰੀ	ਬਣਾਓ: ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਮਾਡਲ: ਐਕਸਟੀ 1804 IMEI: 356477088126073 IMEI: 356477088126081 ਏਅਰਟੈੱਲ 4ਜੀ 128 ਕੇ ICCਆਈਡੀ:89910009025336624730 ਸਟ੍ਰੈਂਟੀਅਮ 16 ਜੀਬੀ ਇਨਬਿਲਟ	"ਪੀਆਈ ਨੰਬਰ: 05/2020" ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ

ਉਦੇਸ਼

ਉਪਰੋਕਤ ਆਈਟਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਯੂਟਿਊਬ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮੀਡੀਆ ਫਾਈਲਾਂ ਐਕਸੈਸ/ਡਾਊਨਲੋਡ/ਸੇਵ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ: [ਮੋਟੋ]

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੈਮੋਰੀ ਫਾਈਲ ਸਿਸਟਮ ਐਕਸਟਰੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਟੂਲ "ਯੂਐਫਈਡੀ 4 PC" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪਰਕ, ਕਾਲ ਲੌਗ, ਐਸਐਮਐਸ ਸੁਨੇਹੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ (ਪੀਡੀਐਫ ਵਿੱਚ) "ਸੀਐਫ 52/20" ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਡਿਸਕ 'ਤੇ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪੰਨੇ ਅਨੁਬੰਧ-1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: - [...]

[...] ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਯੂਟਿਊਬ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਾਲ ਲੈਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. (ਏ) ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ (100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਖਿਆਵਾਂ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਊਨਲੋਡ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੈਕਸਚਰ-ਇਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [...]

(ਬੀ) ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ "Motorola GSM_XT1806 MotoG5ਸਪੈਸ਼ਲus.zip/sਡੀਸੀard/Programdata/Androਆਈਡੀ/Language/.fr/ਵੀਆਈਡੀeos/ਡਬਲਯੂ ਏt up pono" ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। [...]

(ਸੀ) ਉਸੇ ਮਾਰਗ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ (ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ) ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਔਰਤ/ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠਾਂ ਚਿਪਕਾਏ ਗਏ ਹਨ:-

ਲੜੀ ਨੰ	ਫਾਈਲ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਵਧੀਕ ਫਾਈਲ ਜਾਣਕਾਰੀ
1.	ਨਾਮ: ਵੀਆਈਡੀ-20190614-ਡਬਲਯੂਏ0006 mp4 ਮਾਰਗ: Motorola GSM XT1806 Moto G5ਸਪੈਸ਼ਲus.zip/aਡੀਸੀard Programdata Androਆਈਡੀ ਭਾਸ਼ਾ fo/ਵੀਆਈਡੀeos/stup post ਵੀਆਈਡੀ-20190614-ਡਬਲਯੂਏ0006.mp4	ਯਕੀਨੀ (ਬਾਈਟ): 11256288 ਸੋਧਿਆ: 14/6/2019 15:44 (UTC+5:30)
2.	ਨਾਮ: Unmayal olungan aellungal with Vadivel Balaji ALE 4-8-2012-Youtube.30P ਪਾਥ: ਮੀਡੀਆ/ਇੰਟਰਮਲ ਸ਼ੇਅਰਡ ਸਟੋਰੇਜ/ਟਰੈਂਡਿੰਗ-ਅਡੂਮਯਾਲ ਸੋਲੰਗਲ ਏਨਨੇਡੂਸੇਲੰਗਲ ਏਆਈਈ 4-8-2012-ਯੂਟਿਊਬ 3ਜੀਪੀ ਵਿੱਚ ਵਾਡੀਵੇਲ ਬਾਲਾਜੀ ਨਾਲ	ਯਕੀਨੀ (ਬਾਈਟ): 20467994 ਸੋਧਿਆ: 9/5/2016 23:12 (UTC+5:30)

[-]

ਮੈਮੋਰੀ ਕਾਰਡ: [ਸਟ੍ਰੈਂਟੀਅਮ 16 ਜੀ.ਬੀ.]

ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਟੂਲ "ਯੂਐਫਈਡੀ 4 ਪੀਸੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ (ਪੀਡੀਐਫ ਵਿੱਚ) "ਸੀਐਫ 52/20" ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਡਿਸਕ 'ਤੇ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸੂਚੀ-III ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਮੈਡੀਕਲ ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਵੀਡੀਓ ਸਨੈਪਸ਼ਾਟ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨਮੂਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫੋਲਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀਡੀ ਉੱਤੇ ਕਾਪੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [...]"

8. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 19.09.2023 ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ(ਆਂ) 67ਬੀ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ 15(1) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 1

ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੀਓਸੀਐਸਓ 1 (ਪੀਓਸੀਐਸਓ 1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ

ਮਾਨਯੋਗ ਮਹਿਲਾ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਮਹਿਲਾ ਅਦਾਲਤ, ਤਿਰੂਵੱਲੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

173(i) ਡਬਲਯੂ28 ਅੰਬਤੂਰ ਆਲ ਵੂਮੈਨ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ-3/2020 ਯੂ/ਐਸ 67(ਬੀ) ਆਈਟੀ ਏਸੀਟੀ & 14 (1) of ਪੋਕਸੋ ਏਸੀਟੀ 2012 @67 (ਬੀ) ਆਈਟੀ ਏਸੀਟੀ 2012 @67 (ਬੀ) ਆਈਟੀ ਏਸੀਟੀ 15 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ [...]

ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਗਲੀਨਾ, ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੁਲਿਸ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ, ਚੇਨਈ, ਪੱਛਮੀ ਜ਼ੋਨ ਪੱਤਰ ਆਰ.ਸੀ.ਐਨ.ਓ. 03/ਏਡੀਸੀ ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਵੈਸਟ/ਕੈਂਪ/2020 ਮਿਤੀ: 01.28.2020 ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲਾ: 1. ਕਰੋ। ਮਿਸਟਰ ਨੰਬਰ 05/ਏਡੀਜੀਪੀ-ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਕੈਂਪ/ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ/2020, 2. ਸੀ.ਨੰ.30/ਸੀਓਪੀ/ਸੀਓ/2020, 3. ਆਰ.ਸੀਨੰ. 228 VIII/ਡੀਸੀ ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ/ਜਰਨਲ/ 2020 (ਸੀਟੀਆਰ ਨੰਬਰ 49303278), 4. ਆਰਸੀ.ਨੰ. 68/ਜਪੁ-ii/ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ/2020 ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, 1ਲੀ ਮੇਨ ਰੋਡ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨੰਬਰ 03, ਵੀਪੀਸੀ ਨਗਰ, ਕਾਲੀਕੁੱਪਮ, ਅੰਬਤੂਰ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰੀਸ ਨੇ ਐਨਸੀਆਰਬੀ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ) ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 9948306 ਸੀਟੀਆਰ7836 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ। 49303278 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਈਜ਼ ਆਈਡੀ-ਕਲੀ 4/ਪੁਰਾਣੇ ਚੈਮ ਆਈਡੀ-ਚੈਮ2307 ਪਤੇ ਨੰਬਰ 2 ਗੋਪਾਲਸਾਮੀ, 3ਰੀ ਮੇਨ ਰੋਡ, ਗੰਗਾਈਅਮਨ ਮੰਦਿਰ, ਅਮਪਾਥੁਰ, ਕਾਲੀਕੁੱਪਮ ਤੋਂ, ਜਿਨਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਭੈੜੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਲ ਮਹਿਲਾ ਥਾਣਾ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰ. 03/20 U/S 67ਬੀ ਆਈਟੀ ਏਸੀਟੀ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 14(1) ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ 2012 ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [...]

ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਈਮ ਸੀਨ ਨੰ. 2, ਵੀਪੀਸੀ ਨਗਰ ਤੋਂ ਮੇਨ ਰੋਡ ਕਲੀਕੁੱਪਮ ਅੰਬਤੂਰ, ਚੇਨਈ ਅੰਬਟੂਰ ਆਲ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

28.01.2000 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਵੂਮੈਨ ਐਂਡ ਚਾਈਲਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਚੇਨਈ ਵੈਸਟ ਜ਼ੋਨ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਐਕਸਪਲੋਇਟਿਡ ਚਿਲਡਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹਰੀਸ਼ ਉਮਰ 24/ਸ/ਓ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਸੰਥਾਨਮ ਨੰਬਰ 2 ਵੀਪੀਸੀ ਨਗਰ ਫਸਟ ਮੇਨ ਰੋਡ ਕਾਲੀਕੁੱਪਮ ਅਮਪਾਥੁਰ ਚੇਨਈ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਈਜ਼ ਆਈਡੀ-ਕਲੀ 4/ਪੁਰਾਣੇ ਚੈਮ ਆਈਡੀ- ਚੈਮ2307 ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ (9940687836) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪਤੇ ਨੰ. 2 ਗੋਪਾਲਸਾਮੀ, 3ਡੀ ਅਮਪਾਥਮ, ਗੈਂਮਪਥਮ, ਗਮਪਥਮ ਰੋਡ ਤੋਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲੀਕੁੱਪਮ, ਜਿਨਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਭੈੜੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਭੈੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੀਟੀਆਰ ਨੰਬਰ 49303278 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਨਸੀਆਰਬੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਜੁਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 67 (ਬੀ) ਆਈਟੀਏਸੀਟੀ ਅਤੇ 15 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। [...]

B. ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ

9. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 2024 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ ਓਪੀ) ਨੰਬਰ 37 ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:-

(1) ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਚ ਡਾਊਨਲੋਡ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"9. ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੋਸੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਇਹ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧ ਐਕਟ, 2012 ਤੋਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(ii) ਦੂਜਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਕਟ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਜਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨਾ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 13.11.1995 ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗੁਪਤਤਾ ਵਿੱਚ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖੀ ਸੀ।

10. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਬਣਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਗੈਜੇਟ ਵਿੱਚ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ।"

(iii) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 292 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, "ਆਈਪੀਸੀ") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਡਾਊਨਲੋਡ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1 ਅਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਵੀ ਪੋਕਸੋ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੀਡੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ (ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ) ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਔਰਤ/ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਦੋ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ।

11. ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 292 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੋਰਨ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖਣਾ ਧਾਰਾ 292 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਪਤਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋਆਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

11. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 11.01.2024 ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 2023 ਦੇ ਐਸ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 170 ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਜਾਂ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਅਧੀਨ। ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"12. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ 2023 ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ.ਐਸਸੀ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਹਿਲਾ ਨੀਤੀ ਮੰਦਰਮ (ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ), ਤਿਰੂਵੱਲੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੈਸ਼ਲਐਸ.ਸੀ.ਨੰ. ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਹਿਲਾ ਨੀਤੀ ਮੰਦਰਮ (ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ), ਤਿਰੂਵੱਲੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ 2023 ਦਾ 170, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੁੜੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

L ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਖਣਾ ਜਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੀ. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਜਾਂ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਪੋਕਸੋ ਜਾਂ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ।

ਸੀ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ।

14. ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, 1989 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

15. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਮਿਸਿੰਗ ਐਂਡ ਐਕਸਪਲੋਇਟਡ ਚਿਲਡਰਨ, ਯੂਐਸਏ (ਐਨਸੀ-ਮੇਕ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।
16. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਅਸ਼ਲੀਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।
17. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 15(1) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਟਸਐਪ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਫਾਈਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਐਨਸੀ-ਮੇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਟਸਐਪ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ।

18. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

19. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਲਗ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 67 ਅਤੇ 67ਏ ਬਾਲਗ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 2009 ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

20. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
21. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15, ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ।

ii. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ (ਐਨਸੀਪੀਸੀਆਰ) ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ।

22. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ.) ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਦੀ ਧਾਰਾ 15, 2012 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ।

23. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

24. ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

25. ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਮਿਸਿੰਗ ਐਂਡ ਐਕਸਪਲੋਇਟਿਡ ਚਿਲਡਰਨ (ਐਨਸੀਐਮਈਸੀ), ਇੱਕ ਯੂਐਸ-ਅਧਾਰਤ ਐਨਜੀਓ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨਸੀਆਰਬੀ) ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ (ਐਸਜੇਪੀਯੂ) ਜਾਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਐਨਜੀਓ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

26. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਭ ਲਈ ਚਿੰਤਾ. ਉਸਨੇ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਨ ਦ ਚਾਈਲਡ (ਯੂਐਨਸੀਆਰਸੀ) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਔਨਲਾਈਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

iii. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੰ. 1/ਇਕੱਲਾ ਦੋਸ਼ੀ।

27. ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐਸ. ਕੇਂਜਲੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ। 1/ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ ਬਾਰੇ ਨਾ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

28. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੰ. 1 ਫ਼ੋਨ 14.06.2019 ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਸੋਧ ਅਜੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

29. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਫੋਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਦੋ ਫਾਈਲਾਂ ਦਾ ਨਾਮ (a.) ਵੀਆਈਡੀ-20190614-ਡਬਲਯੂਏ005.mp4 ਅਤੇ (ਬੀ. ਵੀਆਈਡੀ-20190823-ਡਬਲਯੂਏ0020.mp4) ਸੀ। ਫਾਈਲ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ "ਡਬਲਯੂਏ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਟਸਐਪ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਡਾਊਨਲੋਡ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸਦੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 1 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 14.06.2019 ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲਾਂ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

30. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਡੀਓਜ਼ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

31. ਮੈਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਨਹੀਂ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ(ਐਸ) 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ 67ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 585 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ ਬਨਾਮ ਅਬਾਨੀਧਰ ਰਾਏ, ਅਤੇ ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ, (1979) 2 ਐਸਸੀਸੀ 409 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

iv. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 2 ਅਤੇ 3/ਰਾਜ।

32. ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ. ਕੁਮਨਨ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ 15(1)।

33. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

34. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੋਵੇਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

35. ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1/ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਖੁਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

36. ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਾਲਾ ਨੋਟ ਭਾਵ। "ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸਵੈ-ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ੋਨ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

37. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਡੀ. ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦੇ

38. ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: -

I. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਘੇਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰੀਵ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ?

II. ਕੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ, ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ?

III. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਅਸਲ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ?

IV. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ?

V. ਕੀ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ? ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ?

ਈ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

i. ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਉਪਬੰਧ।

ਏ. ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਕੀਮ।

39. ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਓਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

40. ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 'ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012' ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੋਕਸੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

41. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

42. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਆਈਪੀਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਬਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਲੇਖਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਲ-ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਕਸਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

43. ਪੋਕਸੋ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੋਕਸੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਜਿਨਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

44. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ 'ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ' ਹੈ ਜੋ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਸਮਾਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਆਬਜੈਕਟ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 15, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 39, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

11 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ (ਏ) ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਉਪ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ; (ਬੀ) ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ; ਅਤੇ (ਸੀ) ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 'ਚਾਈਲਡ ਅਬਿਊਜ਼: ਇੰਡੀਆ 2007' ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਹੈ

ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਪੀਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਬਾਲ-ਦੋਸਤਾਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

45. ਪੋਕਸੋ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਲ-ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਪੋਕਸੋ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਉਤਪੀੜਨ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ, ਅਤੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਤੇ ਬਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

46. ਪੋਕਸੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਅਤੇ 39 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 15 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ (3) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39(ਐਫ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ i) ਰਾਜ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ii) ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮਰ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ। ਪੋਕਸੋ ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਲੰਮੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਲੰਮੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਜਿਨਸੀ ਉਤਪੀੜਨ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ;

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 11 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ;

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ;

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਦੁਵੱਲੇ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਏ) ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨਾ;
(ਬੀ) ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ;
(ਸੀ) ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ;

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

47. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) "ਬੱਚਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਬੱਚੇ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿੰਗ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿੰਗ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਤਰਲ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,
(ਡੀ) "ਬੱਚੇ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ;

48. ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਸ਼ਬਦ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੋਟੋ, ਵੀਡੀਓ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਉਤਪੰਨ ਤਸਵੀਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ. ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। -
(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,
(ਡੀਏ) "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ, ਵੀਡੀਓ, ਡਿਜੀਟਲ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;"

49. ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"15. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ। -

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ।"

50. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "2019 ਸੋਧ ਐਕਟ") ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁੱਖ ਬਦਲਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਉਪਬੰਧ ਜਿਵੇਂ-ਏ-ਵਿਜ਼ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ।

51. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਸ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"30. ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ. ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ" ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ, ਮਨੋਰਥ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2017 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 1030 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ii) ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"42. [...] ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ "ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ, ਸਰੀਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ,

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।" [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

53. ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਸਤੀਸ਼ ਨੇ 2021 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 762 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਹਰੇਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੰਗ ਜਾਂ ਪੇਡੈਂਟਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉੱਥੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"33. [...] ਅਧਿਕਤਮ " ਤਾਂ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ " ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੌੜੀ ਅਤੇ ਪੈਡੈਂਟਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੋਲਡ ਨਿਰਮਾਣ [...]

37. [...] ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਦਮੇ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬੇਅੰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਜਿਨਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

54. ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਨੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ, ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"11. ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ, ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

33. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ "ਮਹਾਨ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ." ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੱਜ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਦਬਾਉਣ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਕਰਦਾ ਹੈ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਮੰਜੁਲਾ ਕ੍ਰਿਪੇਨਡੋਰਫ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ) ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੁਆਰਾ ਬੀਰਾ ਵਿੱਚ, 2017 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 658 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"18. ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਬਾਲ-ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

63. [...] ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਲ-ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਸਕੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਹੌਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੈ। [...]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

56. ਨਵਾਬੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2022 ਵਿੱਚ ਆਈਐਨਐਸਸੀ 162 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਰਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"10. ਉਪਰੋਕਤ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜਿਨਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਅਤੇ 39 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, 2012 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਤਪੀੜਨ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੈਕਸ ਲਈ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਘਟੀਆ ਜਿਨਸੀ ਅਨੰਦ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਬੀ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ।

57. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਈ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ(ਐਸ) 67, 67ਏ ਅਤੇ 67ਬੀ, ਜੋ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸਮੇਤ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਆਪਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਛਤਰੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

58. ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ" ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਏ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

59. ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਅਤੇ 'ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ 'ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਕੇ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਸਗੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ, ਰਚਨਾ, ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਔਨਲਾਈਨ ਸੰਚਾਲਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"67ਬੀ. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।
(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਸੀ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਡੀ) ਔਨਲਾਈਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ; ਜਾਂ

(ਈ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ,

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 67, ਧਾਰਾ 67-ਏ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ, ਪੈਂਫਲੈਟ, ਕਾਗਜ਼, ਲਿਖਤ, ਡਰਾਇੰਗ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(i) ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ, ਪੈਂਫਲੈਟ, ਕਾਗਜ਼, ਲਿਖਤ, ਡਰਾਇੰਗ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਜਾਂ ਆਮ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜੋ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ. - ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਬੱਚੇ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ii. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਘੇਰਾ।

60. ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ(ਐਸ) 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਜਾਂ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ।

ਨੂੰ. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ।

61. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

62. ਨੂਪੁਰ ਘਾਟਗੇ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2020 ਦਾ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ ਨੰ. 52596) ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਉਂਟ 'ਤੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਐਕਟ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਟਸਐਪ ਚੈਟ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਖੁਦ ਪੋਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 678 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬਿਨੈਕਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

63. ਵਿੱਚ ਪੀ.ਜੀ. 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 2241 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੈਮ ਇਨਫੈਂਟ ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਈ-ਮੇਲ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼, ਡਾਉਨਲੋਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 678 ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 27.06.2020 ਨੂੰ 17.38:51 ਵਜੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਈ-ਮੇਲ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਏਅਰਟੈੱਲ ਸਿਮ ਬੇਅਰਿੰਗ ਨੰਬਰ 9787973370 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ।

5. ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 67-8 ਬਾਲ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। [...] ਇਸਲਈ, ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

64. ਅਜਿਨ ਸੁਰੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. 2022 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਈਆਰ 7207 ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਜਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"3. ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਵੀਡੀਓ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦਾ 67ਬੀ (ਬੀ) ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

65. ਮੈਨੂਅਲ ਬੈਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਸਟੇਟ 2022 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੇ.ਈ.ਆਰ 9730 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਸੇਜਿੰਗ ਐਪ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਣ ਲਈ 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ'। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਮੈਸੇਜਿੰਗ ਐਪ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਡਾਊਨਲੋਡ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਉਨਲੋਡ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਵਾਲ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"5. ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰਫ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਨਾਮਕ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲਿਆ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਵਾਈਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਨੈਕਸਰ ਏ3 ਐੱਫਐੱਸਐੱਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਐਪ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਜਾਂ ਡਾਉਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 678 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀਆਰ.ਐਮਸੀ ਮੇਲੁਕਾਵੂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 531/2020 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਏ2 ਦੀ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 'ਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਨੰ.257/2021 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਇਰਾਟੂਪੇਟਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

66. ਲਕਸ਼ਯ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 479 ਆਫ 2022), ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਈਟੀ ਐਕਟ. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬੰਬਈ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 (1) ਅਤੇ (2) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

8. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਪੀਪੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਮੈਂ I.T. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67-B ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੋਮ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਸਟੋਰ, ਫਾਰਵਰਡ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪੋਰਨ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [...]

9. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ, ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਨੋਨੀਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

10. ਆਈ.ਟੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ. ਐਕਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦ

ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਦੇ ਮੂਲ ਅੰਸ਼, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67-ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਉਹ ਨਾਮਵਰ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗਲਤ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

67. ਸ਼ਾਂਤੀੇਸ਼ਲਾਲ ਟੀ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2024 ਕੇਈਆਰ 35968 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਡਿਵਾਈਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: -

(1) ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝਾ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"9. ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੱਖਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ, ਜੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ii) ਦੂਜਾ, ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼, ਡਾਊਨਲੋਡ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼, ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਡਾਊਨਲੋਡ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"11. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਟੈਕਸਟ ਜਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਹਨ।

13. ਇਸਲਈ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈਚਲਿਤ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 678 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ।

14. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਯੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸੁਨੇਹੇ, ਜੋ ਜਿਨਸੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 678 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਡਿਵਾਈਸ ਤੋਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਸ) 15(1) ਜਾਂ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ 67ਬੀ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

68. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਕਾਸ਼ ਵਿਜੇ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2024 ਕੇਐਆਰ 42626 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀੇਸ਼ਲਾਲ ਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣਾ ਪੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਐਸ.ਓ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਐਸ) ਜਾਂ ਪੀਓਸੀਬੀ15 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਸ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"6. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਾਉਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ।

ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪੋਰਨ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

8. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਾਂਤੀੇਸ਼ਲਾਲ ਟੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੀਆਰਐਲ.ਐਮਸੀ" ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. ਅਖਿਲ ਜੈਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ 2024 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕੇ.ਈ.ਆਰ 53767 ਵਿੱਚ, ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

6. ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪੋਮ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

8. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਾਂਤੀੇਸ਼ਲਾਲ ਟੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ Cri.MC "ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

70. ਇਨਾਇਥੁੱਲਾ ਐਨ (1) ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ 2024 ਕੇਐਚਸੀ 26513 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਮਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਤਮਾ ਅਤੇ

ਜਸਟ ਰਾਈਟਸ ਫਾਰ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਰੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਦਾ ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੇਖਣਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"7. [...] ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਆਤਮਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

8. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਇਹ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਪੋਰਨ ਆਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਨੂੰ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ, ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। [...]

9. ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

71. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਯਾਥੁੱਲਾ ਐਨ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ "ਰੀਕਾਲ" ਨਾਮਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਾਰਾ (ਯੁੱਧ ਦੀ ਉਪਾਧੀ) ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਾਈਟਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਨਯਾਥੁੱਲਾ ਐਨ (2) ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2024 ਕੇਐਚਸੀ 28204 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਨਯਾਥੁੱਲਾ ਐਨ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। (ਬੀ) ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਮਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 10-07-2024 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। [...] ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਈਬਰ ਟਿਪਲਾਈਨ/ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਜਿਨਸੀ ਦਫਤਰ ਐਕਟ, 2012 (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ')।

8. [...] ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ(ਏ) 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਧਾਰਾ 67ਬੀ(ਬੀ)। ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਟੈਕਸਟ ਜਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਐਕਸਚੇਂਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ 50 ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਬੀ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

72. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਦੇਖਣਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਧਾਰਾ 15 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ਾ।

ਬੀ. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧ।

73. 2019 ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"15. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

"ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।"

74. ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਗਾੜ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2019 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾ ਕੇ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਮਾਹੌਲ। 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਆਬਜੈਕਟ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ

"1. ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 (ਇਹ ਐਕਟ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜਿਨਸੀ ਉਤਪੀੜਨ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਉਕਤ ਐਕਟ ਲਿੰਗ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

3. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਕੋਮਲ ਉਮਰ, ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਣਭੋਲਤਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਜੋ ਘੋਰ ਐਕਟ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਸਾਲ 2016 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 44.7 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। 2012 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2013 ਵਿੱਚ ਅਤੇ 178.6 ਫੀਸਦੀ। 2013 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2014 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

4. ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1983 (3) ਐਸਸੀਸੀ 470] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੇਗਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ। ਇਹੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ) [ਏਆਈਆਰ 2002 ਐਸਸੀ 1661] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਬਚਪਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2019, ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਬਿੱਲ.

7. ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 12 ਜੁਲਾਈ, 2019।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

75. ਉਪਰੋਕਤ 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ i) ਧਾਰਾ 2(ਡੀਏ) ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ii) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"15. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ। -

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

76. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਬਣਾਏ ਹਨ।

ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

77. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
78. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
79. ਜਦੋਂ ਕਿ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ-ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ, ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ।

I. ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ- ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ' ਅਤੇ 'ਮੈਨਸ ਰੀਆ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

80. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

81. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਆਮ ਵਿਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਨੰਗੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮ ਜਾਂ 'ਇਨਚੋਏਟ ਆਫੈਂਸ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

82. ਇਨਕੋਏਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। "ਇਨਚੋਏਟ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਅਵਿਕਸਿਤ" ਜਾਂ "ਅਧੂਰਾ"।

83. ਇਨਚੋਏਟ ਕ੍ਰਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੋਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਨਚੋਏਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਧੂਰਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨਕੋਏਟ ਜੁਰਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰੋਕੂ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

84. ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਕੋਏਟ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਤਰਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹੈ ਭਾਵ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਖਲ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨਕੋਏਟ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ i) ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਛੇਤੀ ਦਖਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ii) ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਹਾਰ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜੋਖਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਇਨਚੋਏਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਮਾਜ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰੇ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ 'ਐਕਟਸ ਨਾਨ ਫੇਸੀਟ ਰੀਮ ਨਿਸੀ ਮੇਨਸ ਸਿਟਰੀਆ' ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ. ਸਮਾਜਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਣਾਅ ਅਕਸਰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਚਨਬੱਧ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਤੱਤ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

85. ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੁਰਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਤਰਨਾਕਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਚਰਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਤਿਆਰੀ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

86. ਪੋਕਸੋ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2019 ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੀ ਸਾਦੀ ਰੀਡਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਾਲਾ ਨੋਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਸਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

87. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਲੀਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ "ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ" ਜਾਂ "ਸ਼ੇਅਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ।

88. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ।" ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ

ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ (1) ਪਹਿਲਾ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ (II) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਪ੍ਰਚਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

89. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰੀਵ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹੈ। ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ (I) ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਾਂ (II) ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ।

90. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ

ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ, ਭਾਵ, ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਪਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਮਨੋਨੀਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ" ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। "ਸਾਂਝੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

91. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ" ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲਿੰਕ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਅ ਨੂੰ ਐਕਟ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਅਰਥਾਤ, ਭੁੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

92. ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਭੁੱਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਘੋਖ ਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵਤਾ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

93. ਜਦੋਂ ਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਧਾਰਾ 15 ਉਪ ਧਾਰਾ (15-) ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ।

94. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, "ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਦਰਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਦਰਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਦਰਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਾਭ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪ-

ਸੈਕਸ਼ਨ (3), ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਕਤ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

95. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਨਸ ਰੀਅ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਨਸ ਰੀਅ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਡਿਸਪਲੇ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਵਾਧੂ ਕਦਮ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਬਲਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

96. ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਵਧੀਆ ਪਰ ਢੁਕਵੇਂ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

97. ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈ; ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 'ਏ' ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਡਿਲੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਏ' ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੁੱਲ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਪਰ ਸ਼ੇਅਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ।

98. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕਹੋ ਕਿ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 'ਏ' ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਫਿਰ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ 'ਏ' ਦੁਆਰਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ 15(2) ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਟੁੱਟੇ ਫ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ 'ਏ' ਦੀ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮੋਬਾਈਲ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

99. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 'ਏ' ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਡਾਉਨਲੋਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ 'ਏ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ 'ਏ' ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

100. ਇੱਕ ਕੇਸ ਲਓ ਜਿੱਥੇ 'ਏ' ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਚੈਟਾਂ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਏ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ 'ਬੀ' ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ 'ਏ' ਨੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

101. ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਹੋ, 'ਏ' ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ 'ਏ' ਆਪਣੇ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚੈਟ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇਗਾ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ 'ਏ' ਨੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

102. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਹੋ ਕਿ 'ਏ' ਜਿਸ ਦੇ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਭੇਜੇਗਾ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ 'ਏ' ਨੇ ਕੁਝ ਮੁਦਰਾ ਲਾਭ ਲਈ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

103. ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਜਿੱਥੇ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਢੰਗ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

104. ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈ; ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਏ' ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਪੰਜ ਤੋਂ ਛੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਕਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਆਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਏ' ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਓਸੀਓ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 15 (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

105. ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹੋ ਕਿ ਕੁਝ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਤੋਂ ਛੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ

'ਏ', ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੀਮਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਏ' ਮਾਲੀ ਲਾਭ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 15 (ਪੀ.ਐਸ.ਓ.) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

106. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

107. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰੀਵ ਅੰਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਅ ਦੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਥਿਰ ਹੈ ਭਾਵ, ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) (2) ਜਾਂ

(3)। ਜਦੋਂ ਵੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਹੀ ਗਈ ਇਰਾਦਾ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

108. ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਓਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹੀ ਦੂਜੇ ਦੋ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

II. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕਬਜ਼ਾ', 'ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ' ਅਤੇ 'ਤੁਰੰਤ ਨਿਯੰਤਰਣ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

109. ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰ ਲੇਖ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲਿੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕੂਲੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 40 ਤੋਂ ਰੁ. 5,000 ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਮਝ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਵਿਤਰਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਲਿੰਕ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਦੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਵਾਈਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਡਿਵਾਈਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਰਫ ਲਿੰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

110. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

111. ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੂਖਮ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਸਟੋਰੇਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਕਬਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

112. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ "ਕਬਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਅਣ-ਸੋਧੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

113. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਦਲਾਅ ਅਣਜਾਣੇ ਜਾਂ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

114. ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸਰੀਰਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

115. ਯੂ.ਐੱਸ. ਬਨਾਮ ਟਕਰ ਨੇ 150 ਐਫ. ਪੂਰਕ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। 2ਡੀ 1263 (ਡੀ. ਉਤਾਹ. 2001), ਯੂ.ਐਸ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਉਤਾਹ, ਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਡਿਸਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਰਤ ਜਾਂ ਅਮੂਰਤ ਹੈ, 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੋਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਚੇਤੰਨ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

116. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ 455 ਐਫ. 3ਡੀ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 990 (9ਵਾਂ ਸੀਆਈਆਰ., 2006), ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਕ ਵਿੱਚ ਸੇਵ ਕਰੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 5 ਮਿੰਟ ਲਈ ਵੇਖੇਗਾ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਬਦਬਾ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕ੍ਰੀਨ ਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

117. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿੱਥੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰੋਧ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

118. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਪੀਓਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

119. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, 'ਏ' ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ 'ਏ' ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਮਿਟਾਉਣਾ, ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ, ਵਾਲੀਅਮ ਬਦਲਣ ਆਦਿ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

120. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਹੋ ਕਿ 'ਏ' ਨੂੰ 'ਬੀ' ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਲਿੰਕ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰਨ 'ਤੇ 'ਏ' ਦੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਲਿੰਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਸਮੇਂ 'ਏ' ਦਾ ਉਕਤ ਲਿੰਕ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਉਸ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਲਿੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਏ' ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ, 'ਏ' ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਲਿੰਕ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ, ਆਦਿ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਆਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ।

121. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ 'ਏ' ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿੰਡੋ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

122. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਅਟੱਲ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ "ਕਬਜ਼ਾ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਜਾਂ ਠੋਸ "ਸਟੋਰੇਜ" ਜਾਂ "ਕਬਜੇ" ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਕਟਸ-ਰੀਯੂਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ।

123. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਹੋ, 'A' ਨੂੰ 'B' ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਲਿੰਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰਨ 'ਤੇ 'A' ਦੇ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਵੀਡੀਓ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ 'ਏ' ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਿੰਕ ਬੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ 'ਏ' ਹੁਣ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਏ' ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਏ' ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੰਡਨ ਹੋਵੇਗਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਕਟਸ-ਰੀਅਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

124. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। 'ਸਟੋਰੇਜ' ਅਤੇ 'ਪਜ਼ੇਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਪਜ਼ੇਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਕਤ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 'ਸੰਭਾਲ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਖ਼ਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਠੰਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੋਕਸੋ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਡਿਲੀਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ "ਨਹੀਂ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਸਟੋਰੇਜ' ਜਾਂ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 'ਸਟੋਰ' ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ 'ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

ਸੀ. ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

125. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ 'ਬੱਚਾ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ "ਬੱਚਾ" ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਹੈ।

126. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਬੱਚਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 'ਬੱਚਾ' ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਬੱਚਾ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ।

127. ਪਹਿਲਾਂ ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

128. ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

-

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

(ਡੀਏ) "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ, ਵੀਡੀਓ, ਡਿਜੀਟਲ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;"

129. ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ 'ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: -

i. ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ii. ਡਿਜੀਟਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਜੋ ਇੱਕ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਵੈ-ਉਤਪੰਨ ਚਿੱਤਰ ਜੋ ਇੱਕ ਜੀਵਿਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਲਾਤਮਕ ਜਾਂ ਕਾਰਟੂਨ ਅਧਾਰਤ ਚਿੱਤਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
iii. ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੀਡੀਓ-ਆਧਾਰਿਤ ਚਿੱਤਰ ਸਮੇਤ) ਜੋ ਬਣਾਇਆ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ, ਰੂਪ ਅਤੇ ਢੰਗ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ, ਕਹੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਪਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ" ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਕੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

130. ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਵਿਅੰਜਨਕ ਅਤੇ ਸੰਯੋਜਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਣਾਅ ਲਈ ਵਿਅੰਜਨਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਅਰਥਾਤ, ਆਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ "ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।" ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਯੋਜਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ.

131. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜੋ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਆਮ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਾਏ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ (ਐਫਐਸਐਲ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

132. 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਦਾ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰੇਜੀਨਾ ਬਨਾਮ ਮਾਈਕਲ ਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਆਫ ਇੰਗਲੈਂਡ ਐਂਡ ਵੇਲਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ [1997] ਈਡਬਲਯੂਸੀਏ ਕ੍ਰਾਈਮ ਜੇ 1010-15 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚਿਲਡਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(1)(ਸੀ) 8 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਕਸਰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਦੇ ਰਸਮੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਰੋਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਮਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

133. ਜੌਨ ਲੀਡਬੇਟਰ ਬਨਾਮ ਹਰ ਮੈਜੇਸਟੀਜ਼ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ [2020] ਐਚ.ਸੀ.ਜੇ.ਏ.ਸੀ 51 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਉਮਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਦ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

134. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਾਟਜ਼ ਵਿੱਚ 178 ਐਫ. ਤੀਜਾ 368 (5ਵਾਂ ਸੀਆਈਆਰ. 1999) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯੂ.ਐੱਸ. ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲਜ਼, ਫਿਫਥ ਸਰਕਟ, ਲੁਈਸਿਆਨਾ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਇੱਕ 'ਲੇਅ' ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਜਿਊਰੀ ਦੀ ਰਾਇ ਦੇ ਟੈਸਟ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਜਵਾਨੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਰਾਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

135. ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਬਨਾਮ ਰਾਬਰਟ (829 ਏ.2ਡੀ. 127) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੀ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਮਰ ਦਾ ਸਬੂਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਉਮਰ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਗਵਾਹੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

136. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ

137. 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਦਾ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਉਸ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

138. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਉਮਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਟੱਲ ਚਰਿੱਤਰ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਪਏਗਾ।

139. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ 2019 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਵੀ ਉਸੇ ਹੀ ਪੀਓਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਚੇਤੰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

140. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਰਾਹੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਈ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਦੀ ਪੂਰੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਮਰ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਹਾਈਪਰਟੈਕਨਿਕਲ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦੇਸ਼.

141. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1) (ਡੀਏ) ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ 2(1)(ਡੀ), ਭਾਵੇਂ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1) (ਡੀਏ) ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿੱਤਰਣ ਦੇ ਸਮਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ "ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

142. ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ "ਪਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਓਟਿਗ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

143. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀਏ) ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀ) ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1)(ਡੀ) ਵਿੱਚ 'ਚਾਈਲਡ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਿੱਕੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀਏ) ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(1)(ਡੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

ਡੀ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦਾ ਘੇਰਾ।

144. ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਣਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਅਤੇ ਈ-ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਮੁਢਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ, ਔਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ ਵੰਡ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਉਕਸਾਉਣ, ਭਰਮਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

145. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ, ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 2008 ਸੋਧ ਐਕਟ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ। ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਵੰਡ, ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਖਪਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਕੰਮ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ।

146. ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਈਬਰ-ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

147. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2007 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਬਾਰੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 50ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 67ਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 67ਏ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਸਗੋਂ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਔਨਲਾਈਨ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ. ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਸਿਰਜਣਾ।

"6. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲਾਗਤ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਖੋਜਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨ, ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ, ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਤੋਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ।

ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੂਚਨਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ, ਵੀਡੀਓ ਵਿਯੂਰਿਜ਼ਮ, ਪਛਾਣ ਦੀ ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਿਸ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਔਨਲਾਈਨ ਚੋਰੀ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਐਕਟ, 20 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਐਕਟ, 20 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ

(iii) ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ

118. ਕਲਾਜ਼ 31 ਧਾਰਾ 67 ਏ ਨੂੰ ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

119. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਬੀਆਈ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਧਾਰਾ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਉੱਨਤ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਾਈਬਰ 9 ਦੇ ਕਨਵੈਂਟਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

"ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏਗੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਆਚਰਣ: (ਏ) ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ; (ਬੀ) ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣਾ; (ਸੀ) ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ; ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ (ਪ੍ਰੋਕਰਿਊਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ (e) ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ-ਡਾਟਾ ਸਟੋਰੇਜ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਰੱਖਣੀ;

2. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 1 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ:

(ਏ) ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(ਬੀ) ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਪਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(ਸੀ) ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਚਿੱਤਰ ਜੋ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਨਾਬਾਲਗ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਉਮਰ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

4. ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਪੈਰੇ 1, ਉਪ-ਪੈਰਾ ਡੀ, ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਈ, ਅਤੇ 2, ਉਪ-ਪੈਰਾ ਬੀ. ਅਤੇ ਸੀ

120. ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੋ।

121. ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ) ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ/ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

122. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ. ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਔਨਲਾਈਨ ਲੁਭਾਉਣ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵੰਡਣਾ ਜਾਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ/ਨਿਰੀਖਣਾਂ

ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ

24. ਕਮੇਟੀ ਨੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ 67ਏ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 'ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਮੇਟੀ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਧਾਰਾ 67ਏ ਵਿੱਚ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਯੂਰਪ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਔਨਲਾਈਨ ਲੁਭਾਉਣ ਜਾਂ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵੰਡਣ/ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਨਲਾਈਨ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਧਾਰਾ 67ਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

148. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਭਰ ਰਹੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਈਬਰ-ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

149. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 67ਏ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਵਿਗਾੜ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ: -

"67-ਬੀ. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਐਕਟ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ। ਜੋ ਵੀ
(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਸੀ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਡੀ) ਔਨਲਾਈਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ; ਜਾਂ
(ਈ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ,
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਪੰਜ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਸਾਲ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 67, ਧਾਰਾ 67-ਏ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ, ਪੈਂਫਲੈਟ, ਕਾਗਜ਼, ਲਿਖਤ, ਡਰਾਇੰਗ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(i) ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ, ਪੈਂਫਲੈਟ, ਕਾਗਜ਼, ਲਿਖਤ, ਡਰਾਇੰਗ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਜਾਂ ਆਮ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜੋ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ. - ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਬੱਚੇ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

150. ਧਾਰਾ (ਆਂ) 67 ਅਤੇ 67ਏ ਵਿਜ਼-ਏ-ਵਿਜ਼ 67ਬੀ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

(1) ਧਾਰਾ 67 ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ): -

ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਕਟ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ।

ਬੀ. ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋ-ਸ਼ਰਤਾਂ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ (II) ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ।

(ii) ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ):-

ਏ. ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੈਕਸਟ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ ਯਾਨੀ ਔਨਲਾਈਨ ਦੇਖਣ, ਜਾਂ ਡਾਉਨਲੋਡ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਜੋ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਪ੍ਰਚਾਰ, ਵਟਾਂਦਰੇ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

ਬੀ. ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪਿਛਲੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, (i) ਪਹਿਲਾਂ, 'ਸਮੱਗਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਦੂਜਾ, ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: -

i. ਕਿਸੇ ਟੈਕਸਟ ਜਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਚਿੱਤਰ ਅਧਾਰਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਮੱਗਰੀ (ਵੀਡੀਓਜ਼ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ;

ii. ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਬ੍ਰਾਊਜ਼ ਕਰਨ, ਐਕਸੈਸ ਕਰਨ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ, ਸੇਵ ਕਰਨ, ਖੋਜਣ, ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ;

iii. ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਪ੍ਰਚਾਰ, ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾਕਰਨ, ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ।

(iii) ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ):-

ਏ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਬੀ. ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਰਮਾਉਣ ਜਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਸਲ ਕਮੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭਰਮ ਜਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਸੀ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਬੱਚਾ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹਾ ਲੁਭਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਮਨਾਉਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਜਿਨਸੀ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡੀ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਮਾਉਣ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।
(iv) ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ):-
ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਔਨਲਾਈਨ ਯਾਨੀ, ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ. ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ, ਲੱਚਰ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਔਨਲਾਈਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਔਨਲਾਈਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।
ਸੀ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ, ਅਸ਼ਲੀਲ, ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਔਨਲਾਈਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(v) ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ):-
ਏ. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (e) ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ, ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਮ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤ ਲਈ ਗੁਪਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਵੀਡੀਓ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਰਕਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ।

151. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਕਬਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮਰ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

152. ਸ਼ਰਤ ਬਾਬੂ ਦਿਗੁਮਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (2017) 2 ਐਸਸੀਸੀ 18 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਏ XI, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ(ਐਸ) 67 ਤੋਂ 67ਬੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: - "31. ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 67 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 67-ਏ ਅਤੇ 67-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਉਪਬੰਧ [ਆਈ.ਟੀ.] ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਹਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ..."।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

153. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ(ਆਂ) 67, 67ਏ ਅਤੇ 67ਬੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਬਰ-ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਲੀਲ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

iii. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।
154. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੋਕਸੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ।

155. ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਅਤੇ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

"30. ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਵਿਆਖਿਆ. ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ" ਇਰਾਦਾ, ਮਨੋਰਥ, ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ।"
156. ਸੈਕਸ਼ਨ 30, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 30(1), ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ. ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਹੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ' ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ, ਮਨੋਰਥ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਏ. ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

157. ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 29 ਅਤੇ 30 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨਸੀ, ਹਮਲਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ (sic ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 29 ਅਤੇ 30) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

36. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, 5, 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਸਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਦੀ, ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਸੰਭਾਵਤਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ" ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ, ਇਰਾਦਾ, ਤੱਥ ਜਾਂ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 7, 11, 29 ਅਤੇ 30 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜਿਨਸੀ ਇਰਾਦਾ" ਇਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ "ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ.

37. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਜਿਨਸੀ ਇਰਾਦੇ", "ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ", "ਛੋਹਣਾ" ਅਤੇ "ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ", ਅਤੇ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੀ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ (2004) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518, ਆਰ. ਕਲਿਆਣੀ ਬਨਾਮ ਜਨਕ ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, (2014) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਦਮੇ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜ. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬੇਅੰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ, ਜਿਨਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

158. ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਪੋਕਸੋ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 (ਛੋਟੇ ਲਈ, "ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ"), ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138ਏ, ਕਸਟਮ ਐਕਟ 2, "ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਸੀ. ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ 278E (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਐਕਟ, 1961") ਕੁਝ ਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

159. ਭਾਨਾਭਾਈ ਖਲਪਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 1994 ਵਿੱਚ ਸੂਪ. (2) ਐਸਸੀਸੀ 143, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138A ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"9. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਲ 'ਤੇ ਚਾਰਜਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿੰਕ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ. ਲਿੰਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਦੁਆਰਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138-ਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। [...] ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਥਿਤ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਅਤੇ 114 ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 138-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। [...]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

160. ਦੇਵਚੰਦ ਕਲਿਆਣ ਟੰਡੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ (1996) 6 ਐਸਸੀਸੀ 255 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138A ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਥਿਕ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"10. [...] ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 135(1)(ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 138-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 135(1)(ਏ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤੱਵ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵਧਣ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138-ਏ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਈ। ਧਾਰਾ 138 ਏ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਮਾਲ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਨਾਭਾਈ ਖਲਪਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ [1994 ਪੂਰਕ (2) ਐਸਸੀਸੀ 143: 1994 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 882] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਥਿਤ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। [.]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

161. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 172 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ

ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਜੋ ਕਿ ਐਨਪੀਡੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

-

"54. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਣਾ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

162. ਸੀਮਾ ਸਿਲਕ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (2008) 5 ਐਸਸੀਸੀ 580 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀ ਮੈਟੀਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"19. ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਲਟਾ ਬੋਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹੈ। [...]

20. ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੈ। ਉਲਟਾ ਬੋਝ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, ਟਾਡਾ, ਆਦਿ। ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। [...]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

163. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂਰ ਆਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਵਿੱਚ, (2008) 16 ਐਸਸੀਸੀ 417 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਜੰਗਲਾਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਨਹਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਢਲੇ ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਪਏਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਝ ਦੀ ਹੱਦ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"35. ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

51. ਐਕਟ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

56. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਉੱਚੇ ਮਾਪਦੰਡ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਝ ਦੀ ਹੱਦ ਭਾਵ "ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਸਬੂਤ ਵਧੇਰੇ ਔਖੇ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। "ਵਿਆਪਕ ਸਭਿਅਤਾ" ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਜਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਜਿੰਨੀ ਸਖਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

58. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 54, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਧਿਐਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੋਝ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਂਗ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ "ਸਾਰੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ।

ਸ਼ੱਕ" ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ "ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ" ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜੋ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

164. ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 653 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

10. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਬਜੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਨੂਰ ਆਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਉਲਟਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 35 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

11. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਹੋਂਦ

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। [.]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

165. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 554 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਦੋਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"12. [...] ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ" ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ, ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ. ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

166. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਕੋਏਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

167. ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਹਰ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਝੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਵੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਰਗੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀ ਸੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

168. ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੁਪਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਅਤੇ ਮੇਨਸ ਰੀਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

169. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜੀਬ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਓਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

170. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਰੀਖਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਟੈਸਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

171. ਇਹ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ' ਸਰਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪਿੱਛੇ ਤਰਕ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੇਨਸ ਰੀਅਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਹੈ ਜੋ ਮੇਨਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸ਼ਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ' ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ।

172. ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਪਰੀਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੱਥ ਦੇ ਉਲਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਲੋੜ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਧਾਰਣਾ ਉਸ ਬਾਰੀਕ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਜਾਂ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ 'ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ 'ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ' ਤੋਂ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

173. ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੱਖ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

174. ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕਾ ਦੱਸ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ।

175. ਹੁਣ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਇਰਾਦੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮੂਲ ਤੱਥ ਜਾਂ ਉਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

176. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਨੂੰ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਦੀ ਉਪ-ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਨੁਕਸ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੇ। ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪਰ ਢੁਕਵਾਂ ਅੰਤਰ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

177. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

178. ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਮੈਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਸੈੱਟਅੱਪ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਚਾਰਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ(ਜ਼) ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਦੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

179. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਐਕਟਸ ਰੀਯੂਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀ. ਕੀ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

180. ਆਖ਼ਰੀ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ 30 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 2023 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੈਕਸ਼ਨ 530, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਬੀਐਨਐਸਐਸ")। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

181. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਹਰਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਨੇ (1998) 8 ਐਸਸੀਸੀ 630 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ, 1927 ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"3. ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੰਗਲੀ ਉਪਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

4. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

182. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਥ ਖੰਨਾ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ (2004) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ 9 ਐਸਸੀਸੀ 686 ਨੇ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 278ਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ

ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"23. ਧਾਰਾ 278-ਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ "ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਲਈ" ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

183. ਆਰ. ਕਲਿਆਣੀ ਬਨਾਮ ਜਨਕ ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਐਂਡ ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 516 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰਦ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"15. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ:

(1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
(2) ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇਗੀ।
(3) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਅਸ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ।

(4) ਜੇਕਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

184. ਰਾਠਿਸ ਬਾਬੂ ਉਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ) ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, 2022 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 480 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰੇ। ਸਬੂਤ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"11. ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਝਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

13. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ, ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਣਕ ਨੂੰ ਤੂੜੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

16. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

17. ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਨਾ ਭਰਨਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਅਰਥਾਤ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਫਾਇਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੈਕ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

185. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

186. ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਧੇਰੇ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

187. ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਤੁਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟਾਲਣ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਤਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

188. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਥ ਖੰਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਚਾਠੀਆਂ ਬਾਬੂ ਉਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

189. ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਬੂਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਫੋਰਮ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

190. ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਕਾਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗਾ।

191. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: -

58. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 54, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਧਿਐਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੋਝ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਂਗ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ "ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ" ਹੈ ਪਰ ਇਹ "ਮੁਲਜ਼ਮ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

192. ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੂਰ ਆਗਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

193. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 30 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ: -

(1) ਪਹਿਲਾਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (ਅਰਥਾਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ PSO ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ। (ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ)। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦੰਡ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰੱਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ।

(ii) ਦੂਸਰਾ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇਕੱਲੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਏਸੀਐਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

(iii) ਤੀਸਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਵਰਤੋਂ "ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਫ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਬੀਐਨਐਸਐਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਆਂ) 482 ਅਤੇ 530 ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

194. ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੈਟਲ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮੈਨਸ ਜਾਂ ਸੇਂਟੈਂਟੀਆ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ। ਇਹ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ, ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

iv. ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ?

195. ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1. ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 05.09.2016 ਅਤੇ 14.06.2019 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਖੁਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 29.01.2020 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ (14(1) ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ 67ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

196. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 19.09.2023 ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਇਮਪੱਗਡ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਐਫਆਈਆਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਣ ਮੁੜ-ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ।

197. ਇਹ ਹੁਣ ਮੁੜ-ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਜਾਂ ਬੀ.ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ 530 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

198. ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 866 ਵਿੱਚ ਆਰਪੀ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: -

(i) ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ:

(ii) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ;

(iii) ਜਿੱਥੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

199. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1992 ਵਿੱਚ ਏਆਈਆਰ ਐਸਸੀ 604 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"102. ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੀਕ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(1) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹੋਣ

ਫੇਸ ਵੈਲਯੂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(4) ਜਿੱਥੇ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚਲੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 155(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹੈ।

(6) ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

200. ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਮ. ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2001) 7 ਐਸਸੀਸੀ 659 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਰਾਬ. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਅੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

201. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਇਕਸਾਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

202. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੋ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ (i) ਕੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ (ii) ਕੀ, ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

203. ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਕਿ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ ਉਸਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 2016 ਅਤੇ 2019 ਤੋਂ ਉਕਤ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ।

204. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ 1 ਕਿ 2019 ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, 16.09.2019 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ 2019 ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਵੀਡੀਓ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 15(1) ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

205. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਖੁਦ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 2019 ਦੀ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵੀਡੀਓ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੂੰ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਜ਼-ਏ-ਵਿਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ।

206. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲ-ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਟੋਰੇਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

207. ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਝਗੜਾ ਸੀ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਜਿੱਥੇ ਮੱਛੀਆਂ ਪਾਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਟੈਂਕ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਪਾਸਟ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ, ਉਸ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਟੈਂਕ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਲਾਬ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚੋਂ ਮੱਛੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਸ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ; ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰੋਵਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ, ਜੇ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੱਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਝੂਠਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"6. ਚੋਰੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਲੈਣਾ। ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਲਾਭ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਐਨੀਮਸ ਫਰਾਂਡੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਰੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਟੈਂਕ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਫੜਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

7. ਹੁਣ ਇਹ ਆਮ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਚੋਰੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਜੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1961 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 31 (ਸੁਵਾਰੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਅਪਾਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੋਦੇਪੱਲੀ ਲਖਮੀਨਾਰਾਇਣ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੋਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਦਾਅਵਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਚੋਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਐਕਟ ਚੋਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿੱਖ ਜਾਂ ਰੰਗ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

8. "ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੰਗ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਇੱਕ ਸੱਚਾ-ਭਰਿਆ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ 2 ਈਸਟ ਪੀ.ਸੀ. 659 ਹੋਣਾ:

"ਜੇ ਕੈਦੀ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ।"

ਅਤੇ 1 ਹੇਲ ਪੀ.ਸੀ. 509 ਕਿ "ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।" ਈਸਟ ਅਤੇ ਹੇਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਿਯੋਗੀ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਮਿਦ ਅਲੀ ਬੇਪਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਾਂ:

"ਇਹ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ; ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

208. ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਖੰਡ ਮਿੱਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਰਿਆਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਰਿਆਇਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਛੋਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਰਿਆਇਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਲਿਸੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਸਰ ਅਧਿਕਤਮ "ਅਗਿਆਨਤਾ ਜੂਰੀ ਨਾਨ ਐਕਸਕਿਊਸਫ" ਅਰਥਾਤ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਐਸਟੋਪੇਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"6. [...] ਛੋਟ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਮੈਸਰੀ ਐਸਟੋਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੇ 25 ਜੂਨ, 1970 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਐਸਟੋਪਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋਧ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਹੀ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਤਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੌ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਲੇ, ਜੇ. ਨੇ ਮਾਰਟਿਨਡੇਲ ਬਨਾਮ ਫਾਲਕਨਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ: ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਸਮਝ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਸਕ੍ਰਟਨ, ਐਲ.ਜੇ., ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ:

"ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਪਰ ਇਹ ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਸੀ ਜਿਸਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਵਾਨਸ ਬਨਾਮ ਬਾਰਟਲਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ

"... ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਸਕੋਪ ਅਤੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਤਮ।"

ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 25 ਜੂਨ, 1970 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਛੋਟ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

209. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਜਾਂ ਮੱਛੀ ਟੈਂਕ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੈ?

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ. ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੈ।

210. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਥਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਂਦ (ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ) ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

211. ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਪੜਾਅ ਵਾਲੇ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਲਈ, ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (1) ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਅਤੇ (2) ਅਜਿਹੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (3) ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

212. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਚੰਗੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵਾ, ਜੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ [...] ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ਼ ਹੱਕ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ।

ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਾਰਨ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਰ ਗਲਤ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

213. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ, ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ।

214. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੰਡੀ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਕਰਮਰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੁਮਨਾਮੀ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਗਠਜੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਗੰਜਾ ਜਾਂ ਕੰਬਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ-ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

215. ਹੋਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉਪ-ਉਤਪਾਦ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਤੋਪ ਹੈ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ, ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ।

216. ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪਾਟ ਐਕਸਚੇਂਜ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਕੋਹਲੀ, ਡੁਨਰ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਲਈ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ (2022) 11 ਐਸਸੀਸੀ 761 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

"15.1. ਮਿਸ਼ਰੀ ਲਾਲ [BSNL ਬਨਾਮ ਮਿਸ਼ਰੀ ਲਾਲ, (2011) 14 ਐਸਸੀਸੀ 739: (2014) 1 ਐਸਸੀਸੀ (L&S) 387] ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਕੁਇਟੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

15.2. ਰਘੁਨਾਥ ਰਾਏ ਬਰੇਜਾ [ਰਘੂਨਾਥ ਰਾਏ ਬਰੇਜਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, (2007) 2 ਐਸਸੀਸੀ 230], ਪੈਰਾ 30 ਤੋਂ 37 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ pp. 242-43)

"30. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਦਮੰਚੀ ਰਾਮੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੁਥਾਲੁਰੂ ਬੋਜੱਪਾ [ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1633] (ਵੀਡ ਪੈਰਾ 12) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 1637)

'12... ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
31. ਇਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਾ ਮਿੱਤਲ [(2000) 7 ਐਸਸੀਸੀ 521] (ਪੈਰਾ 4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 522)
4. ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।"

32. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ.ਐਮ. ਲਥਾ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [(2003) 3 ਐਸਸੀਸੀ 541: 2003 ਐਸਸੀਸੀ (L&S) 339] (ਪੈਰਾ 13 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ p. 546)

'13. ਇਕੁਇਟੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੁੜਵੇਂ ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕੁਇਟੀ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

33. ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਆਰ. ਭੱਟਾਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(2003) 5 ਐਸਸੀਸੀ 413] (ਵੱਧ ਪੈਰਾ 73) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ p. 436)

73. ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ।

34. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਬਨਾਮ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ [(2003) 2 ਐਸਸੀਸੀ 577] (ਪੈਰਾ 35) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 588)

35. ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਖ਼ਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ।'

35. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਈ. ਪਲਾਨੀਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਪਲਾਨੀਸਾਮੀ [(2003) 1 ਐਸਸੀਸੀ 123] (ਪੈਰਾ 5 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 127)

"5. ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਹਨ।"

36. ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਐਨ. ਲਾਲਵਾਨੀ [(2003) 9 ਐਸਸੀਸੀ 393] (ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 398)
7. ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ..."
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
217. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉਪ-ਉਤਪਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਾਬਰੀ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ।

218. ਇਕੁਇਟੀ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਇਕੁਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ. ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਪੂਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ, ਇਕੁਇਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇਕੁਇਟੀ ਕਦਮ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਇਕੁਇਟੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਕੁਇਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗੀ। [ਵੇਖੋ ਐਮ. ਸਿਦੀਕ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ, 2020 1 ਐਸਸੀਸੀ 1 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ]

219. ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ, ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਵੀਡੀਓ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਡਾਉਨਲੋਡ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

220. ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ-ਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 1, ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

221. ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਸੰ. 1 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

v. ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ

222. ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ: -

(I) ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਜਾਂ (3) ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(II) ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੇਨਸ-ਰੀਆ ਜਾਂ ਇਰਾਦਾ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਹ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ, ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(III) ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ-ਦੱਸੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ

ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ, ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਾਂ ਤਾਂ (I) ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਾਂ (II) ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਸੈੱਟਅੱਪ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

(IV) ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿ ਉਕਤ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(V) ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰੀਵ ਅੰਤਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਅ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

(VI) ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜੁਰਮ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹੀ ਹੋਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(VII) ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ, ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਲ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਵੀ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਬਜੇ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਲਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

(VIII) ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਚਿਤਰਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਆਮ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਅਜਿਹੀ ਤਸੱਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ (ਐਫਐਸਐਲ) ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(IX) ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67ਬੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਕਬਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮਰ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ(ਆਂ) 67, 67ਏ ਅਤੇ 67ਬੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਬਰ-ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਬੱਚਿਆਂ/ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ।

(X) ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(XI) ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

(ਏ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(ਬੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵੰਡ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ਸੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(XII) ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਫ. ਕੁਝ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸੁਝਾਅ।

223. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

I. ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

224. ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਜਿਨਸੀ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਈਬਰਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਰਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ। ਬਾਲ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਓਨਾ ਹੀ ਘਿਨਾਉਣਾ ਹੈ, ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। "ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰੀਏ।

225. ਅਜਿਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਇਸ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਨਸਿਕ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਦਮੇ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਉਲੰਘਣਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਕਰਨ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।*

226. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਛਾਣਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

---

1 ਈਵਾ ਜੇ. ਕਲੇਨ, ਹੀਥਰ ਜੇ. ਡੇਵਿਸ, ਮੌਲੀ ਏ. ਹਿਕਸ ਆਦਿ। ਅਲ., ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ: ਦ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ-ਸਿਸਟਮ ਰਿਸਪਾਂਸ, 8 (ਪੈਨ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2001)।

2 ਫਿਲਿਪ ਜੇਨਕਿੰਸ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ: ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ (ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2003)

3 ਬਰਗੇਸ, ਐਨ ਡਬਲਯੂ. ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ. ਹਾਰਟਮੈਨ, ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੇ ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੂ, 7 ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਇਤਿਹਾਸ, 248 (1987)।

4 ਐਂਡਰੀ ਰੈਂਜਰਸ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੁਕਸਾਨ - ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਾਲਕਾਂ ਤੱਕ, ਕੈਰੀਸਾ ਬਾਇਰਨ ਹੇਸਿਕ (ਸੰਪਾਦਕ), ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ - ਅਪਰਾਧ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਤੀਜੇ
(ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਪ੍ਰੈਸ, 2016)।

5 ਤਾਲੀ ਗਾਲ, ਬਾਲ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨਿਆਂ - ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਡਲ, 17 (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2011)

"ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਸਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੋਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਆਚਰਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

227. ਸ਼ਬਦ "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" ਜਾਂ "ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸਿਰਫ਼ ਅਸ਼ਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਵੈ-ਉਤਪੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

228. "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ) ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ) ਸ਼ਬਦ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

229. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀਐਸਈਏਐਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ:

---

6 ਜੋਨਾਹ ਆਰ. ਰਿਮਰ, ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, (ਆਕਸਫੋਰਡ ਰਿਸਰਚ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲੋਜੀ, 2024)।

7 ਮੈਰੀ ਗ੍ਰਾ ਲੀਰੀ, ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਕੈਰੀਸਾ ਬਾਇਰਨ ਹੇਸਿਕ (ਸੰਪਾਦਕ), ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ - ਅਪਰਾਧ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਤੀਜੇ (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਪ੍ਰੈਸ, 2016); ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ, danijela Frangež, Anton Toni Klančnik, Mojca Žagar Karer Et. ਅਲ., ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, 66(4) ਰੇਵ. ਜ਼ਾ. ਕਰੀਮ। ਕ੍ਰਿਮਿਨੋਲ। 291 (2015); ਇਹ ਵੀ ਵੇਖੋ, ਕੈਥਰੀਨ ਸੀ. ਸੀਗਫ੍ਰਾਈਡ ਸਪੈਲਰ ਅਤੇ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸੋਲਡੀਨੋ, ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ: ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਥਾਮਸ ਜੇ. ਹੋਲਟ ਅਤੇ ਐਡਮ ਐਮ. ਬੋਸਲਰ (ਸੰਪਾਦਕ), ਦ ਪਾਲਗ੍ਰੇਵ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਂਡ ਸਾਈਬਰਡੇਵਿਐਂਸ, (ਪਾਲਗ੍ਰੇਵ ਮੈਕਮਿਲੀਅਨ, ਚੈਮ, 2020) ਵਿੱਚ।

8 ਵੈਨ ਆਈ. ਰਿਕਰਟ ਅਤੇ ਓਵਨ ਰਿਆਨ, ਕੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਰੋਤ ਹੈ?, 40 ਜੇ. ਅਡੋਲੇਸਕ। ਸਿਹਤ 104 (2007); ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ, ਡਾ. ਐਥਲ ਕਵੇਲ, ਐਮ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁੱਦੇ। ਕੈਲਡਰ (ਸੰਪਾਦਕ), ਨਿਊ ਡੇਵ

ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਤਨ। ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇੱਕ ਪੈਸਿਵ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

230. ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਜਾਂ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਤੱਕ ਘਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਾਨਵੀਕਰਨ ਸੀਐਸਈਏਐਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖਪਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਹੋਰ ਅਤਿਅੰਤ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਖੁਦ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

231. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰੇਗੀ।" ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਇਹ ਚੱਕਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਗੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

232. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

---

9 ਮੈਥਿਊ ਐਲ ਲੈਂਗ, ਲੈਰੈਂਸ ਏ. ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਏ ਮੈਕਮੈਨਸ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ: ਸੰਪਰਕ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਪਰਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਲਨਾ, 25(4) ਸੈਕਸ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, 370 (2013)।

10 ਡਾ. ਐਥਲ ਕਵੇਲ ਆਦਿ। ਅਲ., ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਅਤੇ ਔਫਲਾਈਨ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, 17(6) ਕਰ. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ 1 (2019)।

11 ਮੇਲਿਸਾ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰੂਸੇਡ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਨੈੱਟ-ਵਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ, 33 ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ ਐਲ. ਰੇਵ. 1694 (2012)।

12 ਐਸਪੇਸਿਟੋ ਅਤੇ ਲੈਸਲੀ ਸੀ., ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ: ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ, 30 ਕੇਸਵ। ਰੈਜ਼. ਜੇ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ. ਐਲ. 5 (1998)।

233. ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਾਨਵੀਕਰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

234. ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਨੂੰਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

235. ਇਸਦੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਕਸਰ ਡੂੰਘੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਚਿੰਤਾ, ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਟਰੌਮੈਟਿਕ ਤਣਾਅ ਵਿਕਾਰ (ਪੀ.ਟੀ.ਐਸ.ਡੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਔਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਰਮ, ਦੋਸ਼, ਅਤੇ ਬੇਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।"

236. ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ, ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

---

13 ਜੇਸਨ ਐਸ. ਕੈਰੋਲ ਐਟ ਅਲ., ਜਨਰੇਸ਼ਨ XXX, ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ, 23 ਜੇ. ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ। 6 (2008)।

14 ਕਲੇਅਰ ਮੈਕਗਲਿਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਹੰਨਾਹ ਬੇਵਜ਼, ਅਤਿਅੰਤ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਰੱਖਣੀ: ਪੁਲਿਸਿੰਗ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, 83(6) ਜੇ. ਕਰੀਮ। ਕਾਨੂੰਨ, 473 (2019)।

15 ਡਾ. ਐਥਲ ਕਵੇਲ, ਲਾਰਸ ਲੂਫ ਅਤੇ ਟਿੰਕ ਪਾਮਰ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਔਨਲਾਈਨ, 64 (ਈਸੀਪੇਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, 2008)।

16 ਦੇਖੋ, ਮਾਈਕਲ ਸੀ. ਸੇਟੋ, ਕੈਲੀ ਰੋਸ਼, ਨਿਕੋਲ ਸੀ. ਰੰਡਰਿਗਜ਼ ਆਦਿ। ਅਲ., ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ: ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਸਮੀਖਿਆ, 33 ਜੇ. ਬਾਲ ਲਿੰਗ। ਅਬੂਸ। 22 (2024)।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿਸ਼ਤੇ। ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਲੰਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁੜ-ਪੀੜਤ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸਦਮਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੋਝ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

237. ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਦਰਦ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਲਾਜ ਸੰਬੰਧੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਦਮੇ-ਸੂਚਿਤ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਨੂੰ ਨੈਵੀਗੇਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

238. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੀਮਤ ਲਾਗੂਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੈਕਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ, ਅਨੈਤਿਕ, ਜਾਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਝਿਜਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਪਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

239. ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਵਕੂਫੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਲੋਚਕ ਅਕਸਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਗਰਭ ਨਿਰੋਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੋਜ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

---

17 ਪੌਲ ਜੀ. ਕੈਸਲ, ਜੇਮਜ਼ ਮਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਜੇਰੇਮੀ ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸਨ, ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਈ ਕੇਸ, 82 ਜੀਓ। ਵਾਸ਼. ਐਲ. ਰੇਵ. 61 (2013)।

18 ਪੈਡਮਿਨਿਨ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਪੀਟਰ ਐਗਲਟਨ, ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲ - ਇੱਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ, 74(1) ਹੈਲਥ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ।

240. ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਟ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਣ-ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਅਨਫਿਲਟਰਡ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬੀਜ ਬੀਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

241. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਜਨਨ ਦੇ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਲਿੰਗ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ, ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

242. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ ਉਡਾਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

243. ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਲਿੰਗਕਤਾ, ਸਹਿਮਤੀ, ਅਤੇ ਆਦਰਪੂਰਣ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸਹੀ, ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਖੋਜ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਜਿਨਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜੋਖਮ ਭਰੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨਸੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਰਭ ਨਿਰੋਧਕ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ 900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

ਜੇ. 3 (2015)।

19 ਦੇਖੋ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਕੈਟਾਲਾਈਜ਼ਿੰਗ ਚੇਂਜ ਦੁਆਰਾ ਉਡਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ।

20 ਕੋਰਟਨੀ ਲੋਲਰ, ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, 103 ਜੇ. ਕਰੀਮ। ਐਲ. ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨ 343 (2013)।

ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਜਨਨ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਸੈਕਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

244. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਲਿੰਗਕਤਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਖਪਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਆਦਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

245. ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਜਿਨਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

246. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਸਮੇਤ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"43. ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ।-
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ-
(ਏ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਸਮੇਤ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

---

21 ਜਗਦੀਸ਼ ਖੁਬਚੰਦਾਨੀ, ਜੈਫਰੀ ਕਲਾਰਕ ਅਤੇ ਰਮਨ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਲਈ ਲਿੰਗਕਤਾ ਸਿੱਖਿਆ, 3(3) ਜੇ. ਫੈਮਿਲੀ ਮੈਡ। ਪ੍ਰਾਈਮ। ਦੇਖਭਾਲ। 175 (2014)।

(ਬੀ) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

247. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"44. ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ।-

(1) ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2005 (2006 ਦਾ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਨੀਟਰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2005 (2006 ਦਾ 4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ।

(3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2005 (2006 ਦਾ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ।"

248. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਅਤੇ 44 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ 'ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 43 ਅਤੇ 44 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਠ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੀ ਲਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਹਾਰਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

249. ਆਖਰਕਾਰ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਏ. ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ(ਵਾਂ) 19 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ।

250. ਪੋਕਸੋ ਦੇ 20 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਸ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵੱਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਮੀਡੀਆ, ਹੋਟਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਕਲੱਬਾਂ ਜਾਂ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਅਸ਼ਲੀਲ, ਜਿਨਸੀ-ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸਮੇਤ) ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਜਾਂ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 6-ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯੋਕਤਾ ਜਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸ਼ੰਕਾ, ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ 1-ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"19. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ।-

(1) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (2 ਦਾ 1974) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ), ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ, -

(ਏ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰ ਰਿਪੋਰਟ (1) ਹੋਵੇਗਾ

(ਏ) ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:
(ਬੀ) ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇ;
(ਸੀ) ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ।

(4) ਜੇਕਰ ਸਮੱਗਰੀ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਨੁਵਾਦਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਯੋਗਤਾ, ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
(5) ਜਿੱਥੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ, ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ੈਲਟਰ ਹੋਮ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ।
(6) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ, ਪਰ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗੀ।

ਨਾਮਜ਼ਦ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਸਮੇਤ।

(7) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

20. ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਡੀਆ, ਸਟੂਡੀਓ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ।

ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਲਾਜ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਕਲੱਬ ਜਾਂ ਸਟੂਡੀਓ ਜਾਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਸ਼ਲੀਲ, ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸਮੇਤ) ਯੂਨੀਕੀਅਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਯੂਨੀਕੀਅਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

21. ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ। -(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਧਾਰਾ 19 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ (ਜਿਸ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ"

251. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ

ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਛੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

252. ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਨਰਾਓ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 546 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਢੰਗ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ/ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਰਾਂ, ਬਾਲ ਘਰਾਂ, ਸ਼ੈਲਟਰ ਹੋਮ, ਹੋਸਟਲ, ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੀਓਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਆਂ) 19 ਅਤੇ 21 ਅਧੀਨ ਕਲਪਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"72. ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ, ਨਸ਼ੇ, ਉਦਾਸੀ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ, ਆਦਿ ਦੇ ਆਦੀ ਬਾਲਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਅਕਸਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ, ਸਮਾਜਕ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨੈਵੀਗੇਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਬਾਲਗ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਂਬਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ।

73. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਾਲ ਮਿਆਰ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਸਰਵਉੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹਿੱਤ। ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਲ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਮਾਹੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਲੰਕ ਨਾ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

74. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 377 ਆਈਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ, 11 ਸਾਲ ਦੀ ਮੱਧਮ ਬੌਧਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੀ ਬੱਚੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੀੜ, ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ. ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਅਸਮਰਥਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਮਰਥਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਸ਼ਾਇਦ ਮੱਧਮ ਬੌਧਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ।

76. ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣਗੀਆਂ।

77. ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ:

77.1. ਸਕੂਲਾਂ/ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਰਾਂ, ਬਾਲ ਘਰਾਂ, ਸ਼ੈਲਟਰ ਹੋਮ, ਹੋਸਟਲ, ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ (ਐਸਜੇਪੀਯੂ) ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ, ਅਤੇ ਉਹ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਲੰਕ ਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਚਿਤ ਫਾਲੋ-ਅੱਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

77.2. ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਲਾਜਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਕਲੱਬਾਂ, ਸਟੂਡੀਓ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 2012 ਦੇ ਐਕਟ 32 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸਜੇਪੀਯੂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

77.3. ਬੌਧਿਕ ਅਸਮਰਥਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਸਰੀਰਕ, ਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ/ਐਸਜੇਪੀਯੂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ।

77.4. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਔਰਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

77.5 ਜੇਕਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੁਰੰਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ/ਐਸਜੇਪੀਯੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਐਸਜੇਪੀਯੂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

77.6 ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

77.7. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਨੋਪੀਸੀਆਰ, ਨੀਂਦ, ਚਾਈਲਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਮੇਟੀ (ਸੀਡਬਲਯੂਸੀ) ਅਤੇ ਚਾਈਲਡ ਹੈਲਪਲਾਈਨ, ਐਨਜੀਓ ਜਾਂ ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨਾਂ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਐਸਜੇਪੀਯੂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

77.8. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਸਜੇਪੀਯੂs ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

77.9 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2012 ਦੇ ਐਕਟ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਸਮੇਤ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

253. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਾਰੋਤੀ (2023) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ 4 ਐਸਸੀਸੀ 298 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਵਾਂ) 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ

ਪੋਕਸੋ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"11. ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 (1), ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ 19 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ (ਜਿਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

12. ਧਾਰਾ 19 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ

ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਭਾਵ ਛੇ ਮਹੀਨੇ, ਕੋਈ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ POCSO ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਾਨਾਓ ਖਾੜੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ।

14. [...] ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ 11.12.1992 ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਦੁਵੱਲੇ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਆਦਿ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 3 (2) ਅਤੇ 34 ਨੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ।

15. ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪੀੜਿਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸੁਰਾਗ ਦੇਵੇਗੀ। [...] ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪੀੜਤ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ

ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

254. ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਡਬਲਯੂ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਵਿਚੋਲੇ" ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਚਿਤ-ਪੜਤਾਲ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)(ਬੀ), ਇਸ ਨੂੰ "ਸਾਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ" ਜਾਂ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੰਦਰਗਾਹ" ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) (ਬੀ) ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 79 ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਵਾਅਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ, ਜਾਂ ਜੇ "ਅਸਲ ਗਿਆਨ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਜੇ ਵਿਚੋਲੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਰੋਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਏਜੰਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ

ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"79. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ।-
(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਜਾਂ ਹੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ-
(ਏ) ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਵਿਚੋਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

(i) ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ:
(ii) ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ; ਅਤੇ
(iii) ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੋ ਜਾਂ ਸੋਧੋ;

(ਸੀ) ਵਿਚੋਲਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ-

(ਏ) ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਵਾਅਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ;

(ਬੀ) ਮੌਜੂਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਚੋਲੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।-ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਮੀਕਰਨ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ।"

255. ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2020 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਪੋਕਸੋ ਨਿਯਮ") ਦਾ ਨਿਯਮ 11, ਵਿਚੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੋਕਸੋ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਰੋਤ ਸਮੇਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਸੌਂਪਣ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਥਾਨਕ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ-ਯੂਨਿਟ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ-ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨਸੀਆਰਬੀ) ਅਤੇ ਯੂਐਸ ਅਧਾਰਤ ਐਨਜੀਓ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਮਿਸਿੰਗ ਐਂਡ ਐਕਸਪਲੋਇਟਡ ਚਿਲਡਰਨ (ਐਨਸੀਐਮਈਸੀ) ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਨਸੀਐਮਈਸੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਨਸੀਆਰਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਸੀਆਰਬੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪੋਰਟਲ

256. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਲੇ ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ MOU ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੋਕਸੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਲਿੰਕ ਕੀਤੇ ਸੰਚਾਰ, ਜਾਂ ਹੋਸਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿੰਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

257. ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 42A ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗਾ।

ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ. ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"42A. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ.
ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ।"

258. ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲਾ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਈਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ ਰੂਲਜ਼ 12. ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੈਟਲ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਮਿਸਿੰਗ ਐਂਡ ਐਕਸਪਲੋਇਟਿਡ ਚਿਲਡਰਨ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ.ਈ.ਸੀ) ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ (ਐਸਜੇਪੀਯੂ) ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ।

259. ਅਸੀਂ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਨਰਾਓ ਖਾੜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਰਮੀ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ/ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਰਾਂ, ਚਿਲਡਰਨ ਹੋਮਜ਼, ਸ਼ੈਲਟਰ ਹੋਮਜ਼, ਹੋਸਟਲਾਂ, ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮਜ਼, ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਸ) 19, 20 ਅਤੇ 21 ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਲਾਮਤੀ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਘੱਟ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ,

ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰੋਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਸਿਰਫ ਸੂਚਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਔਫ ਰਾਈਟਸ, ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 3 (2) ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ.

ii. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ।

260. ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:-

(i) ਸੰਸਦ ਨੂੰ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੋਕਸੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ) ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਪੋਕਸੋ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ii) ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ "ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ" (ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ) ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(iii) ਵਿਆਪਕ ਸੈਕਸ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸੰਭਾਵੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(iv) ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਲਈ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹ, ਉਪਚਾਰਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਲ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸੀਬੀਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਥੈਰੇਪੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਹਮਦਰਦੀ, ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ।
(v) ਜਨਤਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(vi) ਜੋਖਿਮ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ (ਪੀਐਸਬੀ) ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ PSB ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਹਨਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ।

(vii) ਸਕੂਲ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ-ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਬੰਧਾਂ, ਸਹਿਮਤੀ, ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, PSB ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(viii) ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪੋਕਸੋ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ, ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

(ix) ਅਸੀਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਸੋਧਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਔਨਲਾਈਨ ਪੋਰਟਲ, ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ, ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਏ.ਐਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜੀ. ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼

261. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰੋ. ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਹਿਲਾ ਨੀਤੀ ਮੰਦਰਮ (ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ), ਤਿਰੂਵੱਲੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 2023 ਦਾ ਐੱਸ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 170. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

262. ਅਸੀਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

263. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)